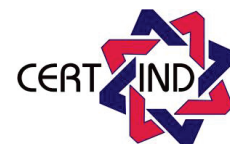

IPI – "INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING", d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

ISO 27001:2005
ISO 9001:2008

STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM
PREGLEDIMA U PERIODU 1.7. - 30.9.2015. GODINE I STRUČNE TEME /
STATISTICAL DATA ANALYSIS OF THE TECHNICAL INSPECTIONS IN
THE PERIOD 1/7 – 30/9/2015 AND PROFESSIONAL TOPICS

Stručni bilten broj 32

STRUČNI BILTEN – IPI

Zenica, oktobar/listopad 2015. godine

Izdavač: Institut za privredni inženjering d.o.o.
Fakultetska 1, Zenica, Bosna i Hercegovina

Za izdavača: dr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
dr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Akif Smailhodžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Marko Pavlović, dipl. ing.
dr. sc. Muhamed Sarvan, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
dr. sc. Zagorka Aćimović-Pavlović

Redakcijski odbor: prof. dr. Sabahudin Ekinović, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
prof. dr. Nermina Zaimović-Uzunović, dipl. ing.
mašinstva/strojarstva
prof. dr. Safet Brdarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Recenzent: van. prof. dr. Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
(Mašinski fakultet u Zenici)

Lektor: mr. sc. Dragana Agić, dipl. iur

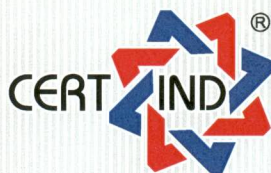
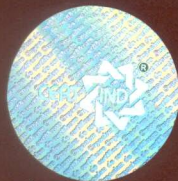
Pripremio: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa

Štampa/Tisak: Štamparija Fojnica

Za Štampariju/Tiskaru: Šehzija Buljina

Tiraž: 400 komada

CERTIFIKAT
VALIDAN POD
USLOVOM
GODIŠNJE
VIZE

CERTIFIKAT

CERTIND

Potvrđuje da je organizacija:

INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING

Sjedište : Bosna i Hercegovina, Fakultetska 1, 72000 Zenica

dokumentovala, implementirala i održava

SISTEM MENADŽMENTA BEZBEDNOSTI INFORMACIJA

u skladu sa zahtjevima

ISO/ IEC 27001:2005

za sljedeće aktivnosti:

Kontrola vozila i registarskih tablica na STPV u FBiH putem aTEST aplikacije i navedene baze izrađene od strane firme aNET, kao i matičnih knjiga o evidenciji podataka uposlenih na STPV koju vodi IPI Institut za privredni inženjering, stručna institucija za nadzor rada stanica tehničkih pregleda vozila (STPV) po Ugovoru sa Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija BiH.

Certifikat broj: 350 SI

Datum odobrenja: 05.10.2012

Datum isteka: 05.10.2015 pod uslovom godišnje vize

Planirani datum recertifikacije: 05.10.2015

DIREKTOR
Dumitru Radut dipl. Ing.

Certifikaciono tijelo zadržava pravo da suspenduje ili povuče certifikat ukoliko u toku nadzornih provjera utvrdi da organizacija ne poštuje određene zahtjeve.

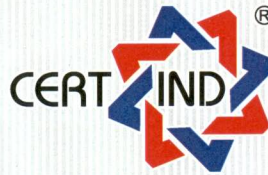
SC CERTIND SA - CERTIFIKACIONO TIJELO
UGIR - 1903, ULICA GEORGE ENESCU, BROJ 27-29, OKRUG 1, BUKUREST

CERTIFIKACIONO TIJELO

Details regarding the present certificate can be obtained by contacting CERTIND SA. Telephone: +4021.313.36.51/ E-mail: office@certind.ro
Counterfeiting of the present certificate is punished according to the applicable laws.

Member in
EFQM

CERTIFIKAT
VALIDAN POD
USLOVOM
GODIŠNJE
VIZE

CERTIFIKAT

CERTIND

Potvrđuje da je organizacija:

INSTITUT ZA PRIVREDNI INŽENJERING

Sjedište : Bosna i Hercegovina, Fakultetska 1, 72000 Zenica

dokumentovala, implementirala i održava

SISTEM MENADŽMENTA KVALITETOM

u skladu sa zahtjevima

ISO 9001: 2008

za sljedeće aktivnosti:

Istraživanje i eksperimentalni razvoj
u prirodnim i tehničkim naukama.

Certifikat broj: 5884 C

Datum odobrenja: 05.10.2012

Datum isteka: 05.10.2015 pod uslovom godišnje vize

Planirani datum recertifikacije: 05.10.2015

DIREKTOR
Dumitru Radut dipl. Ing.

Certifikaciono tijelo zadržava pravo da suspenduje ili povuče sertifikat ukoliko u toku nadzornih provjera utvrdi da organizacija ne poštuje određene zahtjeve.

SC CERTIND SA - CERTIFIKACIONO TIJELO
UGIR - 1903, ULICA GEORGE ENESCU, BROJ 27-29, OKRUG 1, BUKUREST

CERTIFIKACIONO TIJELO

Details regarding the present certificate can be obtained by contacting CERTIND SA. Telephone: +4021.313.36.51/ E-mail: office@certind.ro
Counterfeiting of the present certificate is punished according to the applicable laws.

Member in
EFQM

ANNUAL VISA UNTIL
OCTOBER
2013

ANNUAL VISA UNTIL
OCTOBER
2014

O NAMA

„IPI – Institut za privredni inženjering“ Zenica

„Institut za privredni inženjering“ je osnovan 27.04.2004. godine na osnovu Ugovora o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću, a registrovan Rješenjem o upisu subjekata u sudski registar, broj: U/I-658/04 od 10.05.2004. godine.

„Institut za privredni inženjering“ Zenica je firma za istraživanje i eksperimentalni razvoj, planiranje i projektovanje, konsalting i edukaciju. Osnovan je sa idejom da se promovišu naučni i stručni potencijali, akumulirana znanja i iskustva, i infrastruktura Mašinskog fakulteta i Univerziteta u Zenici.

IPI – Institut čine dva odjela:

- Odjel „Inženjering“
- Odjel „Centar za vozila“

Odjel Inženjering

Aktivnosti ovog odjela su slijedeće:

- izrada: studija i elaborata, razvojnih i biznis planova, programa, projekata i druge tehničke dokumentacije;
- konsalting o: tehničko-tenološkim i ekonomsko-finansijskim pitanjima, uvođenju i razvoju proizvoda, izboru opreme i investiranju, tržišnom nastupu i promocijnim aktivnostima;
- laboratorijske usluge obrade i ispitivanja;
- izvođenje programa obuke i osposobljavanja.

Stalni poslovi Odjela Inženjeringa su:

1. Dio poslova na organizovanju i realizaciji Međunarodnog naučno-stručnog skupa „Tendencije u razvoju mašinskih konstrukcija i tehnologija – TMT“, koji se održava svake godine;
2. Dio poslova na organizovanju i realizaciji Međunarodnog naučno-stručnog skupa „QUALITY“, koji se održava svake druge godine;
3. Dio poslova na organizovanju i realizaciji Međunarodnog naučno-stručnog skupa „ODRŽAVANJE“, koji se održava svake druge godine;
4. Projektovanje potrebno pri atestiranju motornih i priključnih vozila;
5. Jednokratni poslovi koji se rade za razne korisnike od 2004. godine:

4.1 Studije i elaborati, razvojni i biznis planovi, programi, projekti i druga tehnička dokumentacija:

- Studija privrednog razvoja ZE-DO kantona (u saradnji sa Ekonomskim institutom Sarajevo),
- Rekonstrukcija čelične konstrukcije presipnog tornja pogona za pečenje klinkera u Cementari „Kakanj“ u Kaknju,
- Glavni rudarski projekat površinskog kopa dijabaza „Papratnica“ kod Zavidovića,
- Elaborat o uticaju na okoliš pri eksploataciji dijabaza na površinskom kopu „Papratnica“ kod Zavidovića,
- Dopunski rudarski projekat površinskog kopa krečnjaka „Drenik“ Srebrenik,
- Istraživanje i definisanje tehničko-tehnoloških parametara za program osvajanja proizvodnje automobilskih rezervoara za plinska goriva u firmi „Metalno“ Zenica – Faza 1,
- Izvedbeni projekat za proizvodnju pet željezničkih vagona nosivosti 100 tona za „Arcelor Mittal“ Zenica,
- Analiza pogonskog stanja ventilatora dimnih plinova M22 i ventilatora primarnog zraka M23 u firmi „Natron-Hayat“ Maglaj,
- Dopunski rudarski projekti za površinske kopove „Plješevac“ i „Zobov dol“ za firmu „House Milos“ Sarajevo.

4.2 Konsalting o tehničko-tehnološkim i ekonomsko-finansijskim pitanjima, uvođenju i razvoju proizvoda, izboru opreme i investiranju, tržišnom nastupu i promocijskim aktivnostima:

- Nostrifikacija i revizija projektno-tehničke dokumentacije Elektročeličane u kompaniji „Arcelor Mittal“ Zenica,
- Tehnička dokumentacija i izdavanje atesta za mašinu za vertikalno bušenje u RMU „Kakanj“ u Kaknju,
- Periodični pregledi utovarivača i devet mašina sa pribavljanjem upotrebnih dozvola u firmi „House Milos“ Sarajevo,
- Periodični pregled betonare u firmi „House Milos“ Sarajevo,
- Ocjena stanja mlina žitarica stočne hrane u firmi „Brovis“ Visoko,
- Ispitivanje – dijagnostičko mjerenje i ocjena stanja na ventilatoru dimnih plinova M22 u firmi „Natron-Hayat“ Maglaj.

4.3 Laboratorijske usluge obrade i ispitivanja:

- Lasersko dovođenje u osu reduktora sa sjekiroom na sjekirostroju u firmi „Natron-Hayat“ Maglaj,
- Umjeravanje vibro stola i mješalice (nivo vibracija i broj obrtaja) u Fabrici cementa Lukavac,
- Mjerenje tačnosti mašina u firmi „Alloy Wheels“ Jajce.

4.4 Organizacija naučno-stručnih skupova i izvođenje programa obuke i stručnog osposobljavanja:

- Obuka i polaganje stručnih ispita za rukovanje termoenergetskim postrojenjima za radnike u kompaniji „Arcelor Mittal“ Zenica,
- Instruktivna nastava i polaganje stručnih ispita za voditelje stanica tehničkog pregleda i kontrolore tehničke ispravnosti vozila,
- Seminar o osnovama modeliranja u programu NX 4 za UNIS-PRETIS Vogošća
- TECHNO – EDUCA 2007 i TECHNO – EDUCA 2008,
- Obuka zaposlenika u drvoprerađivačkim firmama u regiji Centralna BiH za CNC programiranje i rad sa kompjuterski upravljanim obradnim centrom za preradu drveta,
- Izrada Zbornika radova sa Business Development Conference Zenica 2008.

Usluge Instituta temelje se na primjeni i korištenju akumuliranih znanja i iskustava iz domaćih i inozemnih izvora, te stvaralaštvu, sposobnosti i motivaciji saradnika, iza kojih stoje brojni naučnoistraživački radovi i uspješno realizovani projekti. Ustanovljena dugoročna poslovno-tehnička saradnja sa Mašinskim fakultetom i Univerzitetom u Zenici omogućuje Institutu značajne prednosti, koje se ogledaju i u slijedećem:

- multidisciplinarni timovi stalnih saradnika sa naučnim i stručnim zvanjima, višegodišnjim iskustvom i rezultatima u naučnoistraživačkom radu,
- upotreba savremene i certificirane opreme za tehnološka ispitivanja, procjene i razvoj,
- veze sa drugim domaćim i inozemnim naučnoistraživačkim i obrazovnim institucijama,
- ponuda cjelovitih usluga, od ideje do realizacije.

Naš rad zasnivamo na projektnoj organizaciji i u skladu sa savremenim tehnološkim trendovima. Zavisno od područja na koje se odnosi konkretan zadatak odnosno istraživački projekat, angažujemo kompetentne multidisciplinarne timove eksperata.

Odjel Centar za vozila

Period 2007.-2012.

Vlada Federacije BiH je na 178. sjednici održanoj 14.11.2006. godine donijela Odluku o prijenosu javnih ovlaštenja iz oblasti rada stanica tehničkog pregleda na Institut („Službene novine Federacije BiH“, br. 80/06). Poslije toga pripremljen je, i usaglašen, tekst Ugovora o međusobnim pravima i obavezama Ministarstva prometa i komunikacija FBiH i Instituta iz osnova obavljanja

prenesenih poslova koji se odnose na rad stanica tehničkog pregleda vozila, na koji je Vlada Federacije BiH dala saglasnost (178. sjednica održana 21.12.2006.) a njegovo potpisivanje obavljeno je u Sarajevu u ponedjeljak 12. februara 2007. godine.

Prema Ugovoru o međusobnim pravima i obavezama Ministarstva prometa i komunikacija FBiH i Instituta iz osnova obavljanja prenesenih poslova koji se odnose na rad stanica tehničkog pregleda vozila, dio djelatnosti, koje je Federalnog ministarstvo prenijelo na Institut sastoji se u:

1. stručnom osposobljavanju kontrolora tehničke ispravnosti vozila, vođitelja stanica tehničkog pregleda i drugih osoba koje rade na stručnim poslovima tehničkog pregleda;
2. periodičnoj provjeri znanja kontrolora tehničke ispravnosti vozila i drugih osoba koje rade na stručnim poslovima tehničkog pregleda;
3. kontroli izvršenog baždarenja opreme kojom se vrši kontrola tehničke ispravnosti vozila;
4. obradi podataka i izradi analiza iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
5. izradi pisanih uputstava i informacija i stručnih publikacija iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
6. uvezivanju stanica za tehnički pregled vozila i drugih zainteresovanih subjekata u jedinstven informatički sistem vezan za poslove tehničkog pregleda vozila;
7. praćenju propisa iz oblasti kontrole ispravnosti vozila koje donose susjedne zemlje, Evropska unija i druge međunarodne organizacije;
8. saradnji sa stručnim, naučnim organizacijama, institutima, preduzećima i drugim pravnim licima iz oblasti tehničkog pregleda vozila.

U vezi prenesenih ovlaštenja na „Institut za privredni inženjering“ Zenica i stanice za tehnički pregled vozila su ovlašteni i dužni zajednički, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima kojima je regulisana ova oblast, provoditi sve potrebne mjere i aktivnosti za ostvarivanje skladnog i stručnog rada stanica u Federaciji Bosne i Hercegovine, u cilju kvalitetnog izvršavanja poslova iz svoje nadležnosti. U tom smislu, stanice i Institut dužni su osigurati da se poslovi tehničkih pregleda organizuju kao jedinstveni sistem, i to na način koji će doprinijeti unapređenju sigurnosti prometa na cestama, te efikasnom i profesionalnom zadovoljavanju potreba vlasnika vozila.

Period 2012.-

Federalno ministarstvo prometa i komunikacija BiH je prema Ugovoru o prenosu javnih ovlaštenja za obavljanje dijela poslova iz nadležnosti Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, a koji se odnosi na rad stanica tehničkog pregleda vozila prenijelo Stručnoj instituciji IPI-Institut za privredni inženjering d.o.o. Zenica slijedeće poslove iz Ugovora broj: 01-1009-218/12 potpisanom 02.04.2012.godine i Aneksom II Ugovora broj: 01-1011-134/13 od 20.05.2013. godine i Aneksom III Ugovora od 02.04.2014. godine broj: 01-1011-49/14, o prenosu javnih ovlaštenja za obavljanje dijela poslova iz nadležnosti FMPIK, koji se odnose na rad stanica tehničkog pregleda vozila.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, na 11. sjednici, održanoj 18.06.2015. godine, donosi novu Odluku o prenosu javnih ovlaštenja iz oblasti rada stanica tehničkog pregleda na stručnu instituciju a na osnovu koje je sa Federalnim ministarstvom prometa i komunikacija BiH sklopljen novi Ugovor broj: 01-1011-94/15 od 20.07.2015. godine i Aneks Ugovora broj: 01-1011-94-1/15.

Ti poslovi su:

1. dio poslova stručne edukacije kadrova za obavljanje poslova kontrolora tehničke ispravnosti vozila i drugih osoba koje rade na stručnim poslovima tehničkog pregleda i registracije motornih vozila i to:
 - a) iz oblasti opreme za STPV i procedura obavljanja tehničkog pregleda vozila;
 - b) vođenje matične knjige, izrada i distribucija licenci i pečata za vođitelje i kontrolore uposlene na stanici tehničkog pregleda;
2. dio poslova organizovanja periodične provjere znanja vođitelja stanica tehničkog pregleda, kontrolora tehničke ispravnosti vozila i drugog osoblja uposlenog na stanici tehničkog pregleda;

3. dio poslova organizovanja kontrole umjerenosti opreme kojom se vrši kontrola tehničke ispravnosti vozila (IPI Institut ove poslove radi na području: Unsko sanskog kantona, Srednjobosanskog kantona/Kanton Središnja Bosna, Zeničko-dobojskog kantona);
4. dio poslova stručnog nadzora nad radom stanica tehničkog pregleda (IPI Institut radi na 63 stanice tehničkog pregleda sa područja: Unsko sanskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona, i Srednjobosanskog kantona/Kanton Središnja Bosna);
5. dio poslova organizovanja uvezivanja stanica za tehnički pregled vozila i drugih zainteresiranih subjekata u jedinstven informatički sistem vezan za poslove tehničkog pregled vozila, kao i video-nadzornog sistema;
6. poslove štampanja i distribucije obrazaca obaveznih za stanice tehničkog pregleda po osnovu Zakona i podzakonskih propisa iz oblasti tehničke ispravnosti vozila donesenih na nivou Bosne i Hercegovine i/ili Federacije Bosne i Hercegovine;
7. dio poslova u cilju ostvarivanja saradnje sa stručnim, naučnim organizacijama, institutima, preduzećima i drugim pravnim licima iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
8. dio poslova vezanih za davanje pisanih uputstava i informacija, te izradu stručnih publikacija iz oblasti tehničkog pregleda vozila;
9. na zahtjev organa koji vrši upravni nadzor nad radom stručne institucije iz stava 1. ovog člana, a najmanje dva puta godišnje, dostavlja izvještaje, podatke i dokumenta od značaja za vršenje upravnog nadzora;
10. osposobljavanje kandidata za voditelje stanice tehničkog pregleda i kontrolora tehničke ispravnosti vozila – STRUČNI ISPIT;
11. Informatičko praćenje rada radionica za tahografe prema aktivnostima iz Plana i programa aktivnosti;
12. Posao uspostavljanja EKO testa na stanicama tehničkog pregleda prema aktivnostima iz Plana i programa aktivnosti.
13. Posao uspostavljanja baze podataka za tahografe na stanicama tehničkog pregleda prema aktivnostima iz Plana i programa aktivnosti.

Više o nama možete dobiti kontaktirajući nas i prateći naš rad na službenoj web stranici stručne institucije.

OSNOVNI PODACI O STRUČNOJ INSTITUCIJI

Puni naziv: **Institut za privredni inženjering d.o.o.**

Skraćeni naziv: **IPI d.o.o.**

Adresa: **Fakultetska 1, 7200 Zenica, Bosna i Hercegovina**

Tel.: **+387 32/445-600; 445-662; 445-663**, Fax: **+387 32/445-601; 445-661**

Web: www.ipi.ba E-mail: info@ipi.ba

IZVOD IZ RECENZIJE

Opšti podaci o Biltenu

Bilten sadrži 48 stranica teksta i koncipiran je u 5 stručnih tema iz različitih oblasti povezanim sa djelatnošću IPI instituta, edukacijom, bezbjednošću saobraćaja, novim tehnologijama u izradi autodijelova.

Sadrži 21 Tabelu, 13 slika i 1 grafikon koji dopunjavaju pojedine teme prikazane u Biltenu.

I ovaj broj biltena je kombinacija analize statističkih podataka o obavljenim tehničkim pregledima i stručnih tema vezanih za poslove, koje Institut za privredni inženjering obavlja, a koje se odnose na različite segmente saobraćaja, od sigurnosti do obuke u oblasti tehničkih pregleda te poboljšanja rada cjelokupnog sistema rada STP.

- 1. Statistički pokazatelji o broju obavljenih pregleda sa analizom karakterističnih pokazatelja na tehničkim pregledima.** Ovaj dio je kao i do sada detaljno obrađen i osnovni je dio Biltena te nam nam detaljne informacije o broju obavljenih pregleda po vrstama i kategorijama vozila u FBiH u trećem kvartalu 2015. godine. Putem većeg broja tabela čitalac može steći uvid u kompletno stanje na području cijele FBiH kao i pojedinačno po kantonima. Ono što se može zapaziti čitajući ovaj dio Biltena i poredeći ga sa istim periodima u proteklim godinama jeste da je došlo do blagog povećanja u broju obavljenih pregleda, a podaci o starosnoj strukturi vozila nisu doživjeli nikakve pozitivne trendove, kao i uočeni broj neispravnosti po pojedinim sistemima i komponentama vozila. Svakako da se smanjenje starosti voznog parka ne može očekivati u narednom period zbog poznate ekonomske situacije, koja se takođe može preslikati i na ovaj drugi segment oko broja neispravnosti koji bi nažalost mogao doživjeti i porast zbog nedovoljnog održavanja vozila. Kao pozitivan trend može se uočiti da su STP u vlasništvu REMIS-a evidentirale jako veliki broj neispravnosti na vozilima što govori o ozbiljnosti rada ljudi na njihovim stanicama tehničkih pregleda što bi mogao biti model i za ostale. Takođe je primjetno da se pojedini problemi prenose iz jednog vremenskog perioda u drugi i da bi trebalo poduzeti sistemske mjere na uočenim problemima koji se dešavaju na stanicama TP.
2. Tema 3 je pregled rezultata provjere znanja osoblja koje radi na STP. Ovo je stalna aktivnost IPI instituta koja je neophodna iz više razloga, kako zbog stalne promjene osoblja na stanicama, tako i zbog pojave novih vozila i osvježavanja znanja zaposlenika. Neophodna aktivnost kojoj se pridaje značajna pažnja.
3. U temi broj 4 autor se bavio problemom vožnje u jesenjim uslovima na cestama. Različita stanja kolovoza, smanjeni uvjeti vidljivosti, nepovoljni vremenski uvjeti uz opasna mjesta i opasne situacije na cestama u jesenjim uslovima vožnje pretpostavke su rizičnih situacija i opasnosti koje treba pravovremeno spoznati i tako izbjeći opasne situacije u saobraćaju. Vozač nije u mogućnosti da mijenja uslove na saobraćajnicama, ali, kako autor ističe, može prilikom vožnje u promjenljivim okolnostima da vozi uz povećanu opreznost i brzinom koja treba biti prilagođena tim uslovima, što omogućava kraći put zaustavljanja i veću sigurnost. Prepoznavanje opasnog ponašanja nekog vozača ili opasne situacije omogućuje vozaču pravovremeno i sigurno reagovanje, sprečavanje i izbjegavanje opasnosti. U svakom slučaju u jesenjem periodu valja pripaziti i na sve „elementarne nepogode“ te voziti znatno sporije i opreznije.
4. U temi 5 su prikazani rezultati dugogodišnjih istraživanja metode livenja sa isparljivim modelima za dobijanje odlivaka za auto industriju. Metoda je relativno nova, a koristi se za izradu složenih odlivaka i pruža niz prednosti u odnosu na livenje u peščane kalupe-povećano iskorišćenje metala, smanjenje i eliminaciju upotrebe jezgara za formiranje unutrašnjih površina odlivaka, smanjenje čišćenja i mašinske obrade odlivaka. Metodu razvijaju i primenjuju poznate svetske livnice u cilju zadovoljenja visokih zahteva kvaliteta odlivaka, sa jedne strane i smanjenja troškova proizvodnje, sa druge strane..

Zaključak:

Stručnoj instituciji IPI preporučujemo izdavanje datog Biltena, te njegovu distribuciju svim relevantnim faktorima u cijeloj BiH. Takođe preporučujemo nastavak aktivnosti na polju objavljivanja što većeg broja stručnih tema, koje su jako popularne i korisne za širi broj čitalaca. Takođe preporučujemo upoznavanje šire javnosti sa novinama koje su gotovo svakodnevne u oblasti saobraćaja i tehničkih pregleda, a na koje se nismo navikli, a sve u cilju spriječavanja mogućih problema i nesporazuma, kao i povećanja sigurnosti u saobraćaju u svakom njegovom aspektu.

U Zenici, oktobra 2015. godine

van. prof. dr. Sabahudin Jašarević, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

SADRŽAJ

O NAMA
IZVOD IZ RECENZIJE

1. UVOD / INTRODUCTION	- 1 -
2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PERIODU 1.7.-30.9. 2015. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN THE PERIOD 1/7 – 30/9/2015 BY TYPE (FBIH, CANTONS, STATIONS).....	- 2 -
Muhamed Barut, Fuad Klisura	
2.1. BROJ OBAVLJENIH TEHNIČKIH PREGLEDA U FEDERACIJI BIH I KANTONIMA	- 2 -
2.1.1. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U UNSKO-SANSKOM KANTONU	- 5 -
2.1.2. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U POSAVSKOM KANTONU.....	- 7 -
2.1.3. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U TUZLANSKOM KANTONU	- 8 -
2.1.4. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU.....	- 10 -
2.1.5. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U BOSANSKO-PODRINJSKOM KANTONU	- 12 -
2.1.6. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U SREDNJOBOSANSKOM KANTONU	- 13 -
2.1.7. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU.....	- 15 -
2.1.8. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U ZAPADNO-HERCEGOVAČKOM KANTONU	- 17 -
2.1.9. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U KANTONU SARAJEVO.....	- 18 -
2.1.10. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U KANTONU 10.....	- 20 -
2.2. STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM PREGLEDIMA	- 22 -
3. REZULTATI PROVJERE ZNANJA STRUČNOG OSOBLJA UPOSLENOG NA STANICAMA TEHNIČKIH PREGLEDA U PERIODU 01.01.-30.09.2015. GODINI NA PROSTORU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE / RESULTS OF ASSESSMENT OF PROFESSIONAL STAFF EMPLOYED ON TECHNICAL INSPECTION STATIONS THE PERIOD 1 JANUARY TO 30 SEPTEMBER 2015 IN THE AREA OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA /	- 31 -
Ibrahim Mustafić	
4. JESEN - PROMJENJIVI USLOVI VOŽNJE / AUTUMN - VARIABLE DRIVING CONDITIONS	- 35 -
Akif Smailhodžić	
5. EFEKTI PRIMENE METODE LIVENJA SA ISPARLJIVIM MODELIMA ZA DOBIJANJE ODLIVAKA ZA AUTO INDUSTRIJU / EFFECTS OF EPC METHOD FOR OBTAINING CASTINGS FOR THE AUTOMOTIVE INDUSTRY.....	- 42 -
Marko Pavlović, Muhamed Sarvan, Zagorka Aćimović-Pavlović	

1. UVOD / INTRODUCTION

U stručnom biltenu broj 32, u izdanju Instituta za privredni inženjering d.o.o., Zenica zastupljena je analiza podataka o obavljenim tehničkim pregledima i to za tromjesečni period (VII –XI) 2015. godine, te stručne teme, koje su vezane za poslove koji se obavljaju na stanicama za tehnički pregled vozila.

U trećem poglavlju stručnog biltena prezentirani su podaci o obavljenim provjerama znanja osoblja usposlenog na stanicama za tehnički pregled vozila.

U poglavlju 4. je obrađena problematika odvijanja saobraćaja na cestama u jesenjem periodu, koje karakterišu česte promjene atmosferskih prilika.

Poglavlje 5. predstavlja tehnologiju metode livenja sa isparljivim modelima za dobijanje odlivaka za auto industriju.

2. UKUPAN BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA U PERIODU 1.7.-30.9. 2015. GODINE PO VRSTAMA PREGLEDA (FBIH, KANTONI, STANICE) / TOTAL NUMBER OF COMPLETED TECHNICAL INSPECTIONS IN THE PERIOD 1/7 – 30/9/2015 BY TYPE (FBIH, CANTONS, STATIONS)

Autori: Muhamed Barut, dipl. ing. saobraćaja/prometa
dr. sc. Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Institut za privredni inženjering, Zenica

Sažetak

U ovom radu je dat prikaz broja obavljenih tehničkih pregleda za Federaciju BiH, kantone i stanice za tehnički pregled vozila. Prikazan je i čitav niz zanimljivih statističkih podataka iz dobivenih putem informacionog sistema. Treba izdvojiti podatke o prosječnoj starosti vozila prema vrsti vozila, broju evidentiranih neispravnosti po uređajima koji se kontrolišu prilikom pregleda, te broju neispravnosti po stanicama za tehnički pregled vozila. U gotovo svakom od brojeva stručnog biltena prezentiraju se i novi podaci važni za područje sigurnosti saobraćaja.

Ključne riječi: tehnički pregled, neispravnost, prosječna starost vozila, vrste pregleda, EKO test

Abstract

This paper presents the number of performed technical inspections/roadworthiness tests for the Federation, the cantons and stations for technical inspection of vehicles. Presented is a range of interesting statistics from the results obtained via the information system. Needs to be sorted the data on the average age of vehicles by vehicle type, the number of registered defects by the devices that are controlled during the technical inspection, and the number of defects on the stations for technical inspection of vehicles. In almost all of the numbers expert bulletin presents the new data relevant for the field of traffic safety.

Key words: technical inspection/roadworthiness test, defect, the average age of vehicles, types of inspections, ECO test

2.1. BROJ OBAVLJENIH TEHNIČKIH PREGLEDA U FEDERACIJI BIH I KANTONIMA

Broj obavljenih pregleda prikazan je po kantonima, općinama i stanicama tehničkih pregleda. Prikazani su podaci i za stanice tehničkih pregleda, koje više ne rade, te stanice tehničkih pregleda kod kojih je došlo do promjene vlasnika.

U Tabeli 1. dat je prikaz obavljenih pregleda po vrstama pregleda i po broju obavljenih EKO testova za područje Federacije BiH. Za područje kantona u Federaciji BiH podaci su prikazani u Tabeli 2. U sljedećim potpoglavljima su dati i obavljeni pregledi po pojedinim stanicama tehničkih pregleda.

Tabela 1. Broj obavljenih pregleda i broj EKO TEST-ova u Federaciji BiH u periodu 1.7. – 30.9.2015. godine

	Preventivni pregledi		Redovni pregledi		Redovni šestomjesečni pregledi		Tehničko-eksploatacioni pregledi		Vanredni pregledi	
	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova	Broj pregleda	Broj Eko TEST-ova
RADNA MAŠINA	1	0	195	4	3	0	5	0	8	0
L1	0	0	828	16	0	0	0	0	32	0
L2	0	0	50	0	0	0	0	0	1	0
L3	0	0	1.444	1.326	0	0	0	0	21	0
L4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L5	0	0	8	8	0	0	0	0	1	0
L6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
L7	0	0	81	78	0	0	0	0	3	0
M1	208	0	142.977	142.889	556	11	807	807	1.156	31
M2	24	0	33	32	91	0	122	122	6	0
M3	230	0	128	128	476	2	491	482	18	1
N1	1.568	0	1.606	1.603	4.225	52	5.766	5.728	67	8
N2	877	1	359	331	1.094	19	1.723	1.674	17	1
N3	960	1	765	761	1.838	25	2.589	2.548	41	0
O1	1	0	1.017	0	0	0	6	0	11	0
O2	55	0	232	0	117	0	351	0	8	0
O3	37	0	88	0	38	0	61	0	11	0
O4	456	0	451	0	1.082	0	1.447	0	22	0
T1	0	0	267	1	0	0	0	0	4	0
T2	0	0	148	0	0	0	0	0	5	0
T3	0	0	36	0	0	0	0	0	8	0
T4	0	0	31	0	1	0	0	0	6	0
T5	0	0	9	1	0	0	0	0	0	0
	4.417	2	150.755	147.178	9.521	109	13.368	11.361	1.446	41
UKUPNO PREGLEDA	179.507				UKUPNO EKO TESTOVA		158.691			

Tabela 2. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po kantonima u Federaciji BiH u periodu 1.7. – 30.9.2015. godine

KANTON	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
Unsko - sanski kanton	PREV	498
	RED	16.088
	RED - 6	816
	TEU	1.017
	VANR	112
	UKUPNO	18.531
Posavski kanton	PREV	64
	RED	2.619
	RED - 6	151
	TEU	220
	VANR	29
	UKUPNO	3.083
Tuzlanski kanton	PREV	1.036
	RED	30.451
	RED - 6	2.132
	TEU	2.912
	VANR	389
	UKUPNO	36.920
Zeničko – dobojski kanton	PREV	583
	RED	23.750
	RED - 6	1.754
	TEU	2.252
	VANR	138
	UKUPNO	28.477
Bosanskopodrinjski kanton	PREV	32
	RED	1.778
	RED - 6	73
	TEU	89
	VANR	11
	UKUPNO	1.983

KANTON	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
Srednjobosanski kanton	PREV	553
	RED	15.148
	RED - 6	1.026
	TEU	1.631
	VANR	93
	UKUPNO	18.451
Hercegovačko-neretvanski kanton	PREV	569
	RED	17.193
	RED - 6	963
	TEU	1.638
	VANR	120
	UKUPNO	20.483
Zapadno – hercegovački kanton	PREV	381
	RED	6.847
	RED - 6	486
	TEU	890
	VANR	51
	UKUPNO	8.655
Kanton Sarajevo	PREV	588
	RED	33.181
	RED - 6	1.960
	TEU	2.295
	VANR	479
	UKUPNO	38.503
Kanton 10	PREV	113
	RED	3.700
	RED - 6	160
	TEU	424
	VANR	24
	UKUPNO	4.421

2.1.1. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U UNSKO-SANSKOM KANTONU
Tabela 3. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Unsko-sanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AUTO KUČA ALIJAGIĆ, Bihać	PREV	37
	RED	1.369
	RED - 6	56
	TEU	89
	VANR	9
	STP UKUPNO	1.560
BERLINA, Bihać	PREV	54
	RED	1.054
	RED - 6	47
	TEU	57
	VANR	20
	STP UKUPNO	1.232
ČAVKIĆ, Bihać	PREV	43
	RED	1.183
	RED - 6	122
	TEU	117
	VANR	20
	STP UKUPNO	1.485
KAMION CENTAR, Bihać	PREV	23
	RED	867
	RED - 6	29
	TEU	47
	VANR	12
	STP UKUPNO	978
OPĆINA UKUPNO		5.255
REMIS, Bosanska Krupa - Ljusina	PREV	24
	RED	799
	RED - 6	32
	TEU	53
	VANR	5
	STP UKUPNO	913
REMIS, Bosanska Krupa - Proleterska	PREV	19
	RED	804
	RED - 6	38
	TEU	46
	VANR	15
	STP UKUPNO	922
OPĆINA UKUPNO		1.835
RISOVIĆ COMERCE, Bosanski Petrovac	PREV	31
	RED	497
	RED - 6	33
	TEU	44
	VANR	3
	STP UKUPNO	608
OPĆINA UKUPNO		608
AUTO-KONTAKT, Bužim	PREV	32
	RED	830
	RED - 6	24
	TEU	39
	VANR	1

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AUTO-KONTAKT, Bužim	STP UKUPNO	926
OPĆINA UKUPNO		926
AGRAM, Cazin	PREV	7
	RED	801
	RED - 6	10
	TEU	7
	VANR	0
	STP UKUPNO	825
AUTO STIL, Cazin	PREV	44
	RED	1.518
	RED - 6	74
	TEU	113
	VANR	4
	STP UKUPNO	1.753
ČAVKIĆ, Cazin	PREV	17
	RED	613
	RED - 6	33
	TEU	35
	VANR	1
	STP UKUPNO	699
KAMASS, Cazin	PREV	31
	RED	533
	RED - 6	55
	TEU	71
	VANR	1
	STP UKUPNO	691
OPĆINA UKUPNO		3.968
ILMA, Sanski Most	PREV	34
	RED	917
	RED - 6	34
	TEU	34
	VANR	6
	STP UKUPNO	1.025
KVIM Company, Sanski Most	PREV	34
	RED	1.070
	RED - 6	76
	TEU	89
	VANR	4
	STP UKUPNO	1.273
OPĆINA UKUPNO		2.298
ADDA PROMET, Velika Kladuša	PREV	11
	RED	1.015
	RED - 6	35
	TEU	38
	VANR	3
	STP UKUPNO	1.102
ELVIS, Velika Kladuša	PREV	42
	RED	1.486
	RED - 6	85

nastavak tabele 3. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
ELVIS, Kladuša	TEU	82
	VANR	6
	STP UKUPNO	1.701
OPĆINA UKUPNO		2.803
AUTOCENTAR d.d., Ključ	PREV	4
	RED	181
	RED - 6	5
	TEU	15
	VANR	1
	STP UKUPNO	206
AUTOCENTAR d.o.o., Ključ	PREV	11
	RED	551
	RED - 6	28
	TEU	41
	VANR	1
	STP UKUPNO	632
OPĆINA UKUPNO		838

2.1.2. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U POSAVSKOM KANTONU
Tabela 4. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Posavskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Odžak	PREV	34
	RED	932
	RED - 6	68
	TEU	97
	VANR	7
	STP UKUPNO	1.138
OPĆINA UKUPNO		1.138
DERBY, Orašje	PREV	3
	RED	822
	RED - 6	34
	TEU	55
	VANR	17
	STP UKUPNO	931
TEHNOSERVIS, Orašje	PREV	27
	RED	865
	RED - 6	49
	TEU	68
	VANR	5
	STP UKUPNO	1.014
OPĆINA UKUPNO		1.945

2.1.3. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U TUZLANSKOM KANTONU
Tabela 5. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Tuzlanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
REMIS, Banovići	PREV	46	GRAPS, Gradačac	VANR	28
	RED	1.023		STP UKUPNO	1.424
	RED - 6	77	VOĆE-TRANZIT, Gradačac	PREV	41
	TEU	106		RED	605
	VANR	60		RED - 6	95
	STP UKUPNO	1.312		TEU	134
OPĆINA UKUPNO	1.312	VANR		0	
OSING, Čelić	PREV	24	STP UKUPNO	875	
	RED	410	OPĆINA UKUPNO	3.793	
	RED - 6	34	AMOX TREYD, Kalesija	PREV	19
	TEU	57		RED	892
	VANR	1		RED - 6	29
	STP UKUPNO	526		TEU	45
OPĆINA UKUPNO	526	VANR		2	
OSING, Doboj Istok	PREV	20		STP UKUPNO	987
	RED	576	POLO, Kalesija	PREV	35
	RED - 6	43		RED	1.124
	TEU	46		RED - 6	68
	VANR	5		TEU	87
	STP UKUPNO	690		VANR	2
OPĆINA UKUPNO	690	STP UKUPNO		1.316	
OXIS OIL, Gračanica	PREV	82	OPĆINA UKUPNO	2.303	
	RED	977	OSING, Kladanj	PREV	25
	RED - 6	89		RED	517
	TEU	134		RED - 6	24
	VANR	5		TEU	47
	STP UKUPNO	1.287		VANR	7
TRANSPORT, Gračanica	PREV	34		STP UKUPNO	620
	RED	772	OPĆINA UKUPNO	620	
	RED - 6	82	JAMBOSS, Lukavac	PREV	53
	TEU	122		RED	1.520
	VANR	5		RED - 6	82
	STP UKUPNO	1.015		TEU	121
ZLATNA LAGUNA, Gračanica	PREV	18		VANR	25
	RED	1.162		STP UKUPNO	1.801
	RED - 6	99	NASKO, Lukavac	PREV	16
	TEU	117		RED	588
	VANR	6		RED - 6	33
	STP UKUPNO	1.402		TEU	38
OPĆINA UKUPNO	3.704	VANR		2	
GRAD LUX, Gradačac	PREV	47		STP UKUPNO	677
	RED	1.216	OSING, Lukavac	PREV	39
	RED - 6	71		RED	1.460
	TEU	155		RED - 6	63
	VANR	5		TEU	85
	STP UKUPNO	1.494		VANR	12
GRAPS, Gradačac	PREV	65		STP UKUPNO	1.659
	RED	1.091	OPĆINA UKUPNO	4.137	
	RED - 6	98	AGRAM, Srebrenik	PREV	9
	TEU	142		RED	810

nastavak tabele 5. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	
AGRAM, Srebrenik	RED - 6	52	
	TEU	54	
	VANR	9	
	STP UKUPNO	934	
REMIS, Srebrenik	PREV	36	
	RED	1.125	
	RED - 6	77	
	TEU	149	
	VANR	9	
SELIMPEX, Srebrenik	STP UKUPNO	1.396	
	PREV	33	
	RED	650	
	RED - 6	61	
	TEU	90	
OPĆINA UKUPNO	VANR	6	
	STP UKUPNO	840	
	UKUPNO	3.170	
	AGRAM, Tuzla	PREV	54
		RED	1.281
RED - 6		55	
TEU		59	
VANR		35	
STP UKUPNO		1.484	
AUTOCENTAR BH, Tuzla	PREV	22	
	RED	2.082	
	RED - 6	76	
	TEU	54	
	VANR	20	
HAJASINŽENJERING, Tuzla	STP UKUPNO	2.254	
	PREV	44	
	RED	895	
	RED - 6	39	
	TEU	83	
POLO, Tuzla	VANR	6	
	STP UKUPNO	1.067	
	PREV	57	
	RED	1.361	
	RED - 6	125	
REMIS, Tuzla	TEU	112	
	VANR	23	
	STP UKUPNO	1.678	
	PREV	38	
	RED	1.202	
SAMN, Tuzla	RED - 6	125	
	TEU	178	
	VANR	9	
	STP UKUPNO	1.552	
	PREV	30	
SONI LUX, Tuzla	RED	524	
	RED - 6	221	
	TEU	206	
	VANR	3	
	STP UKUPNO	984	
SONI LUX, Tuzla	PREV	10	

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	
SONI LUX, Tuzla	RED	1.569	
	RED - 6	82	
	TEU	107	
	VANR	29	
	STP UKUPNO	1.797	
OPĆINA UKUPNO		10.816	
AUTOCENTAR BH, Živinice	PREV	13	
	RED	1.274	
	RED - 6	27	
	TEU	45	
	VANR	6	
REMIS, Živinice	STP UKUPNO	1.365	
	PREV	71	
	RED	1.700	
	RED - 6	93	
	TEU	174	
ŽIVINICEREMONT, Živinice	VANR	25	
	STP UKUPNO	2.063	
	PREV	40	
	RED	1.677	
	RED - 6	88	
STTP KAHRIB, Sapna	TEU	136	
	VANR	42	
	STP UKUPNO	1.983	
	OPĆINA UKUPNO		5.411
	STTP KAHRIB, Sapna	PREV	15
RED		368	
RED - 6		24	
TEU		29	
VANR		2	
OPĆINA UKUPNO		438	

2.1.4. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U ZENIČKO-DOBOJSKOM KANTONU
Tabela 6. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Zeničko-dobojskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AC, Breza	PREV	26	AUTO CENTAR ŠKOLJIĆ, Tešanj	VANR	6
	RED	795		STP UKUPNO	1.116
	RED - 6	40	PSC-JELAH, Tešanj	PREV	37
	TEU	79		RED	711
	VANR	4		RED - 6	107
	STP UKUPNO	944		TEU	132
OPĆINA UKUPNO	944	VANR		4	
BOSNAEXPRES, Doboj Jug	PREV	3	STP UKUPNO	991	
	RED	784	PSC - JELAH PJ TP, Tešanj	PREV	20
	RED - 6	26		RED	540
	TEU	26		RED - 6	71
	VANR	4		TEU	86
	STP UKUPNO	843		VANR	5
OPĆINA UKUPNO	843	STP UKUPNO		722	
GANJGO LINE, Doboj-Jug	PREV	34	OPĆINA UKUPNO	2.829	
	RED	997	ĆOSIĆPROMEX, Usora	PREV	6
	RED - 6	276		RED	352
	TEU	285		RED - 6	31
	VANR	12		TEU	38
	STP UKUPNO	1.604		VANR	5
OPĆINA UKUPNO	2.447	STP UKUPNO		432	
OSING, Kakanj	PREV	23	OPĆINA UKUPNO	432	
	RED	1.259	OSING, Vareš	PREV	5
	RED - 6	39		RED	461
	TEU	66		RED - 6	17
	VANR	12		TEU	28
	STP UKUPNO	1.399		VANR	0
OPĆINA UKUPNO	1.399	STP UKUPNO		511	
TRANSPORT, Kakanj	PREV	44	OPĆINA UKUPNO	511	
	RED	1.215	A & BONUS, Visoko	PREV	17
	RED - 6	95		RED	748
	TEU	113		RED - 6	99
	VANR	7		TEU	84
	STP UKUPNO	1.474		VANR	2
OPĆINA UKUPNO	2.873	STP UKUPNO		950	
REMIS, Maglaj	PREV	31	BTS, Visoko	PREV	3
	RED	663		RED	1.013
	RED - 6	56		RED - 6	58
	TEU	102		TEU	82
	VANR	8		VANR	1
	STP UKUPNO	860		STP UKUPNO	1.157
SJAJ, Maglaj	PREV	2	REMIS, Visoko	PREV	13
	RED	661		RED	1.461
	RED - 6	4		RED - 6	94
	TEU	11		TEU	131
	VANR	0		VANR	7
	STP UKUPNO	678		STP UKUPNO	1.706
OPĆINA UKUPNO	1.538	OPĆINA UKUPNO	3.813		
AUTO CENTAR ŠKOLJIĆ, Tešanj	PREV	19	KOVAN MI, Olovo	PREV	14
	RED	936		RED	626
	RED - 6	65			
	TEU	90			
	OPĆINA UKUPNO	1.000			

nastavak tabele 6. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
KOVAN MI, Olovo	RED - 6	13
	TEU	34
	VANR	2
	STP UKUPNO	689
OPĆINA UKUPNO		689
BN-STEP, Zavidovići	PREV	32
	RED	1.161
	RED - 6	53
	TEU	62
	VANR	1
STP UKUPNO		1.309
BN-STEP, Zavidovići PJ-2	PREV	21
	RED	744
	RED - 6	30
	TEU	45
	VANR	4
STP UKUPNO		844
OPĆINA UKUPNO		2.153
AGRAM, Zenica	PREV	24
	RED	1.375
	RED - 6	112
	TEU	152
	VANR	10
	STP UKUPNO	1.673
AUTOCENTAR BH, Zenica	PREV	56
	RED	1.402
	RED - 6	103
	TEU	138
	VANR	12
	STP UKUPNO	1.711
OSING, Zenica	PREV	6
	RED	1.184
	RED - 6	35
	TEU	44
	VANR	1
	STP UKUPNO	1.270
REMIS, Zenica	PREV	34
	RED	2.069
	RED - 6	125
	TEU	120
	VANR	11
	STP UKUPNO	2.359
REUNION, Zenica	PREV	24
	RED	889
	RED - 6	31
	TEU	32
	VANR	2
	STP UKUPNO	978
OPĆINA UKUPNO		7.991
AGRAM, Žepče	PREV	13
	RED	650
	RED - 6	35
	TEU	62
	VANR	2

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Žepče	STP UKUPNO	762
K-PROJEKT, Žepče	PREV	26
	RED	456
	RED - 6	44
	TEU	62
	VANR	12
	STP UKUPNO	600
ZOVKO M&M, Žepče	PREV	50
	RED	598
	RED - 6	95
	TEU	148
	VANR	4
	STP UKUPNO	895
OPĆINA UKUPNO		2.257

2.1.5. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U BOSANSKO- PODRINJSKOM KANTONU

Tabela 7. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Bosansko podrinjskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AUTOCENTAR BH Goražde	PREV	32
	RED	1.778
	RED - 6	73
	TEU	89
	VANR	11
	STP UKUPNO	1.983
OPĆINA UKUPNO		1.983

2.1.6. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U SREDNJOBOSANSKOM KANTONU
Tabela 8. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda Srednjobosanskog kantona

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Bugojno	PREV	26	AGRAM, Jajce	PREV	39
	RED	537		RED	528
	RED - 6	28		RED - 6	34
	TEU	62		TEU	86
	VANR	3		VANR	2
	STP UKUPNO	656		STP UKUPNO	689
AUTO MOTO KLUB "BUGOJNO", Bugojno	PREV	30	CROTEHNA Podružnica Jajce, Jajce	PREV	8
	RED	375		RED	753
	RED - 6	33		RED - 6	68
	TEU	56		TEU	87
	VANR	2		VANR	9
STP UKUPNO	496	STP UKUPNO	925		
AUTOCENTAR BH, Bugojno	PREV	26	OPĆINA UKUPNO		1.614
	RED	760	DRR AUTO, Kiseljak	PREV	8
	RED - 6	27		RED	628
	TEU	81		RED - 6	23
	VANR	6		TEU	36
STP UKUPNO	900	VANR		3	
MGM-TP, Bugojno	PREV	25	STP UKUPNO	698	
	RED	594	GRAKOP, Kiseljak	PREV	8
	RED - 6	24		RED	272
	TEU	54		RED - 6	21
	VANR	4		TEU	36
STP UKUPNO	701	VANR		1	
OPĆINA UKUPNO		2.753	STP UKUPNO	338	
NEXT, Busovača	PREV	15	MARKOVIĆ, Kiseljak	PREV	58
	RED	668		RED	1.082
	RED - 6	29		RED - 6	124
	TEU	52		TEU	179
	VANR	2		VANR	11
STP UKUPNO	766	STP UKUPNO	1.454		
ORMAN, Busovača	PREV	19	OPĆINA UKUPNO		2.490
	RED	393	AKT Travnik, Travnik	PREV	41
	RED - 6	33		RED	1.274
	TEU	53		RED - 6	92
	VANR	3		TEU	91
STP UKUPNO	501	VANR		8	
OPĆINA UKUPNO		1.267	STP UKUPNO	1.506	
AUTO COMMERCE, Gornji Vakuf/Uskoplje	PREV	14	LAŠVA KOMERC, Travnik	PREV	32
	RED	363		RED	413
	RED - 6	14		RED - 6	17
	TEU	37		TEU	43
	VANR	0		VANR	2
STP UKUPNO	428	STP UKUPNO	507		
REMIS, Gornji Vakuf/Uskoplje	PREV	34	OPĆINA UKUPNO		2.013
	RED	394	ŠPD/ŠGD ŠUMARIJA, Fojnica	PREV	11
	RED - 6	15		RED	666
	TEU	50		RED - 6	10
	VANR	3		TEU	49
STP UKUPNO	496				

nastavak tabele 8. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
ŠPDI/ŠGD ŠUMARIJA, Fojnica	VANR	4
	STP UKUPNO	740
OPĆINA UKUPNO		740
CROTEHNA Podružnica Novi Travnik, Novi Travnik	PREV	11
	RED	337
	RED - 6	37
	TEU	24
	VANR	0
	STP UKUPNO	409
TURBO-PROM, Novi Travnik	PREV	18
	RED	811
	RED - 6	35
	TEU	50
	VANR	4
	STP UKUPNO	918
OPĆINA UKUPNO		1.327
AGRAM, Vitez	PREV	0
	RED	490
	RED - 6	52
	TEU	68
	VANR	3
	STP UKUPNO	613
AUTO KUĆA MATOŠEVIĆ, Vitez	PREV	34
	RED	1.462
	RED - 6	22
	TEU	54
	VANR	7
	STP UKUPNO	1.579
CROTEHNA, Podružnica Vitez, Vitez	PREV	25
	RED	533
	RED - 6	37
	TEU	49
	VANR	7
	STP UKUPNO	651
REMIS, Vitez	PREV	0
	RED	926
	RED - 6	188
	TEU	223
	VANR	5
	STP UKUPNO	1.342
OPĆINA UKUPNO		4.185
AUTOSERVIS, Donji Vakuf	PREV	55
	RED	580
	RED - 6	39
	TEU	79
	VANR	3
	STP UKUPNO	756
OPĆINA UKUPNO		756
MILIČEVIĆ, Kreševo	PREV	16
	RED	309
	RED - 6	24
	TEU	32
	VANR	1
	STP UKUPNO	382

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
OPĆINA UKUPNO		382

2.1.7. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U HERCEGOVAČKO-NERETVANSKOM KANTONU
Tabela 9. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Hercegovačko - neretvanskom kantonu

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Mostar	PREV	24	HAJASINŽENJERING, Mostar	RED - 6	13
	RED	1.682		TEU	52
	RED - 6	44		VANR	4
	TEU	98		STP UKUPNO	571
	VANR	19	MEHANIZACIJA, Mostar	PREV	14
	STP UKUPNO	1.867		RED	1.031
AGRAM PJ 3, Mostar	PREV	34		RED - 6	115
	RED	497		TEU	119
	RED - 6	64	VANR	7	
	TEU	90	STP UKUPNO	1.286	
	VANR	2	OPĆINA UKUPNO		11.159
	STP UKUPNO	687	AGRAM, Čitluk	PREV	21
APRO MEHANIZACIJA, Mostar	PREV	55		RED	901
	RED	678		RED - 6	46
	RED - 6	47		TEU	95
	TEU	89		VANR	8
	VANR	9		STP UKUPNO	1.071
	STP UKUPNO	878	NAM, Čitluk	PREV	28
ASA SERVIS, Mostar - Sutina	PREV	40		RED	795
	RED	928		RED - 6	93
	RED - 6	58		TEU	141
	TEU	72		VANR	12
	VANR	3		STP UKUPNO	1.069
	STP UKUPNO	1.101	OPĆINA UKUPNO		2.140
ASA SERVIS, Mostar - Bišće Polje	PREV	32	JP KOMUNALNO NEUM, Neum	PREV	21
	RED	961		RED	319
	RED - 6	59		RED - 6	6
	TEU	85		TEU	26
	VANR	7		VANR	5
	STP UKUPNO	1.144		STP UKUPNO	377
AUTO LIJANOVIĆI, Mostar	PREV	9	OPĆINA UKUPNO		377
	RED	459	AGRAM, Stolac	PREV	18
	RED - 6	39		RED	535
	TEU	36		RED - 6	3
	VANR	3		TEU	38
	STP UKUPNO	546		VANR	3
CROAUTO, Mostar	PREV	46		STP UKUPNO	597
	RED	1.564	OPĆINA UKUPNO		597
	RED - 6	88	AGRAM, Čapljina	PREV	39
	TEU	107		RED	996
	VANR	12		RED - 6	48
	STP UKUPNO	1.817		TEU	92
ENERGY COMMERCE, Mostar	PREV	24		VANR	1
	RED	1.142		STP UKUPNO	1.176
	RED - 6	25	AUTO-INĐILOVIĆ PJ ČAPLJINA, Čapljina	PREV	26
	TEU	65		RED	520
	VANR	6		RED - 6	7
	STP UKUPNO	1.262		TEU	48
HAJASINŽENJERING, Mostar	PREV	25		VANR	1
	RED	477		STP UKUPNO	602

nastavak tabele 9. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
CROATIA – REMONT, Čapljina	PREV	23
	RED	640
	RED – 6	50
	TEU	100
	VANR	8
	STP UKUPNO	821
OPĆINA UKUPNO		2.599
REMIS, Konjic	PREV	55
	RED	698
	RED - 6	84
	TEU	129
	VANR	2
	STP UKUPNO	968
REMIS TP 1, Konjic	PREV	7
	RED	1.086
	RED - 6	16
	TEU	44
	VANR	3
	STP UKUPNO	1.156
OPĆINA UKUPNO		2.124
ASA SERVIS, Jablanica	PREV	10
	RED	424
	RED – 6	18
	TEU	22
	VANR	1
	STP UKUPNO	475
VOĆE PROMET - Tehnički pregled, Jablanica	PREV	5
	RED	228
	RED – 6	10
	TEU	19
	VANR	2
	STP UKUPNO	264
OPĆINA UKUPNO		739
AGRAM, Prozor - Rama	PREV	13
	RED	632
	RED - 6	30
	TEU	71
	VANR	2
	STP UKUPNO	748
OPĆINA UKUPNO		748

2.1.8. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U ZAPADNO-HERCEGOVAČKOM KANTONU
Tabela 10. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u Zapadno - hercegovačkom kantonu

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AGRAM, Grude	PREV	26
	RED	666
	RED - 6	45
	TEU	73
	VANR	4
	STP UKUPNO	814
STP JAKOV MIKULIĆ, Grude	PREV	21
	RED	355
	RED - 6	48
	TEU	83
	VANR	6
	STP UKUPNO	513
VISOKA, Grude	PREV	9
	RED	174
	RED - 6	21
	TEU	28
	VANR	1
STP UKUPNO	233	
OPĆINA UKUPNO		1.560
AGRAM, Ljubuški	PREV	76
	RED	1.077
	RED - 6	49
	TEU	139
	VANR	6
	STP UKUPNO	1.347
CROTEHNA, Ljubuški	PREV	76
	RED	889
	RED - 6	56
	TEU	111
	VANR	3
	STP UKUPNO	1.135
OPĆINA UKUPNO		2.482
AUTO-INĐILOVIĆ, Posušje	PREV	51
	RED	862
	RED - 6	81
	TEU	155
	VANR	4
	STP UKUPNO	1.153
LAGER, Posušje	PREV	28
	RED	500
	RED - 6	21
	TEU	58
	VANR	2
	STP UKUPNO	609
OPĆINA UKUPNO		1.762
PARTS, Široki Brijeg	PREV	5
	RED	176
	RED - 6	14
	TEU	20
	VANR	2

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
PARTS, Široki Brijeg	STP UKUPNO	217
AUTOCENTAR, Široki Brijeg	PREV	55
	RED	1.335
	RED - 6	92
	TEU	127
	VANR	8
	STP UKUPNO	1.617
TESTING CENTAR 2, Široki Brijeg	PREV	22
	RED	304
	RED - 6	43
	TEU	56
	VANR	2
	STP UKUPNO	427
TESTING CENTAR 3, Široki Brijeg	PREV	12
	RED	509
	RED - 6	16
	TEU	40
	VANR	13
	STP UKUPNO	590
OPĆINA UKUPNO		2.851

2.1.9. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U KANTONU SARAJEVO
**Tabela 11. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u
 Kantonu Sarajevo**

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO	
AGRAM, Centar	PREV	3	CENTROTRANS TRANZIT, Novi Grad	RED - 6	180	
	RED	1.457		TEU	179	
	RED - 6	32		VANR	34	
	TEU	30		STP UKUPNO	1.042	
	VANR	11	CENTROTRANS EUROLINES, Novi Grad	PREV	17	
	STP UKUPNO	1.533		RED	167	
AUTODELTA, Centar	PREV	4		RED - 6	34	
	RED	2.536		TEU	61	
	RED - 6	59	VANR	0		
	TEU	102	STP UKUPNO	279		
	VANR	27	HIDROGRADNJA, Novi Grad	PREV	15	
	STP UKUPNO	2.728		RED	98	
BN - STEP, Centar	PREV	12		RED - 6	32	
	RED	131		TEU	28	
	RED - 6	3	VANR	0		
	TEU	5	STP UKUPNO	173		
	VANR	2	KJKP GRAS - Depo trolejbusa, Novi Grad	PREV	34	
	STP UKUPNO	153		RED	76	
OPĆINA UKUPNO		4.414		RED - 6	52	
	AGRAM, Ilidža	PREV		7	TEU	50
		RED	1.039	VANR	2	
		RED - 6	117	STP UKUPNO	214	
		TEU	139	KJKP GRAS - Velika Drveta 1, Novi Grad	PREV	2
		VANR	5		RED	530
STP UKUPNO		1.307	RED - 6		16	
BIHAMK TEHNIČKI PREGLEDI I SERVISI, Ilidža	PREV	12	TEU		24	
	RED	1.356	VANR	1		
	RED - 6	86	STP UKUPNO	573		
	TEU	86	OSING, Novi Grad	PREV	7	
	VANR	11		RED	1.415	
	STP UKUPNO	1.551		RED - 6	84	
ŠILJAK, Ilidža	PREV	9		TEU	103	
	RED	1.285	VANR	29		
	RED - 6	46	STP UKUPNO	1.638		
	TEU	62	REMIS, Novi Grad	PREV	47	
	VANR	6		RED	4.919	
	STP UKUPNO	1.408		RED - 6	306	
OPĆINA UKUPNO		4.266		TEU	418	
	AGRAM, Novi Grad	PREV	57	VANR	66	
		RED	2.887	STP UKUPNO	5.756	
		RED - 6	116	OPĆINA UKUPNO	13.505	
		TEU	134	OSING, Ilijaš	PREV	15
		VANR	37		RED	1.423
STP UKUPNO		3.231	RED - 6		50	
ASA SERVIS, Novi Grad	PREV	3	TEU		80	
	RED	445	VANR	7		
	RED - 6	48	STP UKUPNO	1.575		
	TEU	69	OPĆINA UKUPNO	1.575		
	VANR	34	AC QUATTRO, Novo Sarajevo	PREV	84	
	STP UKUPNO	599		RED	1.953	
CENTROTRANS TRANZIT, Novi Grad	PREV	79		RED - 6	107	
	RED	570	TEU	77		

nastavak tabele 11. ...

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
AC QUATTRO, Novo Sarajevo	VANR	67
	STP UKUPNO	2.288
AUTOCENTAR BH, Novo Sarajevo	PREV	41
	RED	2.867
	RED - 6	147
	TEU	163
	VANR	66
	STP UKUPNO	3.284
GMC INŽENJERING, Novo Sarajevo	PREV	10
	RED	2.919
	RED - 6	57
	TEU	67
	VANR	30
	STP UKUPNO	3.083
UNIS AUTOMOBILI I DIJELOVI, Novo Sarajevo	PREV	32
	RED	988
	RED - 6	105
	TEU	91
	VANR	28
	STP UKUPNO	1.244
OPĆINA UKUPNO		9.899
AHMETSPAHIĆ PETROL, Vogošća	PREV	39
	RED	637
	RED - 6	86
	TEU	104
	VANR	7
	STP UKUPNO	873
OSING, Vogošća	PREV	10
	RED	1.321
	RED - 6	64
	TEU	74
	VANR	6
	STP UKUPNO	1.475
OPĆINA UKUPNO		2.348
TG, Hadžići	PREV	36
	RED	1.391
	RED - 6	101
	TEU	96
	VANR	0
	STP UKUPNO	1.624
TRZ HADŽIĆI, Hadžići	PREV	13
	RED	771
	RED - 6	32
	TEU	53
	VANR	3
	STP UKUPNO	872
OPĆINA UKUPNO		2.496

2.1.10. BROJ OBAVLJENIH PREGLEDA PO VRSTAMA PREGLEDA U KANTONU 10.
**Tabela 12. Broj obavljenih pregleda po vrstama pregleda po stanicama tehničkih pregleda u
 Kantonu 10.**

STP	VRSTA PREGLEDA	UKUPNO
CROTEHNA, Drvar	PREV	15
	RED	174
	RED - 6	10
	TEU	57
	VANR	1
	STP UKUPNO	257
OPĆINA UKUPNO		257
AUTOSERVIS VILA, Kupres	PREV	10
	RED	204
	RED - 6	0
	TEU	19
	VANR	1
	STP UKUPNO	234
OPĆINA UKUPNO		234
2000-DARC, Livno	PREV	10
	RED	477
	RED - 6	36
	TEU	64
	VANR	1
	STP UKUPNO	588
AC KRŽELJ, Livno	PREV	36
	RED	765
	RED - 6	23
	TEU	69
	VANR	7
	STP UKUPNO	900
EUROSERVIS, Livno	PREV	15
	RED	802
	RED - 6	16
	TEU	60
	VANR	10
	STP UKUPNO	903
OPĆINA UKUPNO		2.391
AGRAM, Tomislavgrad	PREV	6
	RED	485
	RED - 6	22
	TEU	52
	VANR	2
	STP UKUPNO	567
CROTEHNA, Tomislavgrad	PREV	14
	RED	456
	RED - 6	46
	TEU	67
	VANR	2
	STP UKUPNO	585
NEVISTIĆ- COMMERCE, Tomislavgrad	PREV	7
	RED	337
	RED - 6	7
	TEU	36
	VANR	0
	STP UKUPNO	387
OPĆINA UKUPNO		1.539

U ovom broju stručnog biltena dat je tabelarni prikaz broja obavljenih pregleda u datom kvartalnom periodu (VII – IX), po godinama (2008., 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. i 2015.).

Tabela 13. Broj obavljenih pregleda i EKO testova u periodu 1.7.- 30.9. po godinama (2008., 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., 2014. i 2015.)

2008 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED + VAN		TEU	RED-6	EKO TEST
		161.157	13.085	136.654		11.418	0
2009 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED + VAN		TEU	RED-6	EKO TEST
		155.807	14.123	129.102		12.095	272
2010 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		164.820	5.607	133.615	2.459	14.337	8.802
2011 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		165.176	5.044	135.659	2.194	13.166	9.113
2012 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		164.958	4.587	136.675	2.172	12.640	8.884
2013 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		171.087	4.679	141.449	2.032	13.627	9.300
2014 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		175.314	4.440	146.478	1.564	13.513	9.319
2015 (VII-IX)	Ukupan broj pregleda	PREV	RED	VAN	TEU	RED-6	EKO TEST
		179.507	4.417	150.755	1.446	13.368	9.521

*Evidentiranje obavljenog EKO testa se vršilo obavezno nakon 1.5.2009. godine, do tog perioda rad EKO testa se radio kao sastavni dio nekog pregleda i isti se nije obavezno posebno evidentirao.

Iz Tabele 13. se vidi da je došlo do značajnijeg povećanja broja obavljenih pregleda u ovom periodu u odnosu na iste periode u prethodnim godinama.

Donošenjem odluke na nivou BiH da se tehnički pregledi za vozila iz Federacije BiH ne mogu vršiti na području RS-a iz razloga što na tom području nije postignut isti nivo usluge i tehničke opremljenosti kao u Federaciji BiH došlo je do bitnog povećanja broja obavljenih pregleda u Federaciji BiH.

2.2. STATISTIČKA ANALIZA PODATAKA O OBAVLJENIM TEHNIČKIM PREGLEDIMA

Tabelom 14. je na osnovu dobivenih podataka o obavljenim pregledima (TEU i RED), dat prikaz prosječne starosti vozila prema vrsti vozila za period 1.7. – 30.9.2015. godine. Kako podaci prezentirani u tabeli 14 predstavljaju jedan relativno kratak period, tabelom 15. je dat podatak o prosječnoj starosti vozila prema vrsti vozila za period 1.1. – 30.9.2015. godine.

Tabelom 16. su prikazani podaci o utvrđenim neispravnostima prilikom pregleda vozila, a tabelom 17. podaci o broju vraćenih vozila na prvom i ponovljenom pregledu.

Ukupan broj evidentiranih neispravnosti u periodu 1.7. – 30.9.2015. godine je **7.192**.

U istom periodu 2014. godine je bilo 7.263 evidentiranih neispravnosti, a u istom periodu 2013. godine je evidentirano 4.523 neispravnosti

Nakon niza upozorenja i rasta broja evidentiranih neispravnosti ponovo je došlo do značajnog pada broja evidentiranih neispravnosti, te se mora posvetiti dodatna pažnja prilikom vršenja stručnog i inspekcijskog nadzora nad radom stanica za tehnički pregled vozila.

Tabela 14. Prosječna starost vozila u periodu 1.7. – 30.9. 2015. godine prema vrsti vozila

VRSTE VOZILA	Prosječna starost	VRSTE VOZILA	Prosječna starost
L1 - MOPED	9,15	O1 - PRIKLJUČNO VOZILO	11,32
L2 - MOPED	9,54	O2 - PRIKLJUČNO VOZILO	15,26
L3 - MOTOCIKL	12,55	O3 - PRIKLJUČNO VOZILO	22,45
L4 - MOTOCIKL	63	O4 - PRIKLJUČNO VOZILO	12,93
L5 - MOTORNI TRICIKL	26,5	RADNA MAŠINA	15,3
L6 -LAKI ČETVEROCIKL	10	T1 - TRAKTOR	26,65
L7 - ČETVEROCIKL	6,25	T2 - TRAKTOR	27,26
M1 - PUTNIČKI AUTOMOBIL	16,42	T3 - TRAKTOR	25,69
M2 - AUTOBUS	14,53	T4 - TRAKTOR	20,65
M3 - AUTOBUS	16,24	T5 - TRAKTOR	21,33
N1 - TERETNO VOZILO	13,12		
N2 - TERETNO VOZILO	20,23		
N3 - TERETNO VOZILO	14,47		

Tabela 15. Prosječna starost vozila u periodu 1.1. – 30.9. 2015. godine prema vrsti vozila

VRSTE VOZILA	Prosječna starost	VRSTE VOZILA	Prosječna starost
L1 - MOPED	9,11	O1 - PRIKLJUČNO VOZILO	11,13
L2 - MOPED	9,53	O2 - PRIKLJUČNO VOZILO	14,46
L3 - MOTOCIKL	12,96	O3 - PRIKLJUČNO VOZILO	22,71
L4 - MOTOCIKL	44,67	O4 - PRIKLJUČNO VOZILO	13,53
L5 - MOTORNI TRICIKL	15,08	RADNA MAŠINA	16,56
L6 -LAKI ČETVEROCIKL	8	T1 - TRAKTOR	26,38
L7 - ČETVEROCIKL	5,67	T2 - TRAKTOR	27,42
M1 - PUTNIČKI AUTOMOBIL	16,13	T3 - TRAKTOR	25,24
M2 - AUTOBUS	14,26	T4 - TRAKTOR	23,12
M3 - AUTOBUS	16,66	T5 - TRAKTOR	25,2
N1 - TERETNO VOZILO	12,85		
N2 - TERETNO VOZILO	19,51		
N3 - TERETNO VOZILO	15,05		

Tabela 16. Broj neispravnosti po pojedinim sistemima/podsistemima/uređajima

Sistem/Podsistem/Uređaj		Broj neispravnosti	
Kočnice	Mehaničko stanje i funkcionalnost	Ostalo	0
		Nosač pedale radne kočnice (nožna komanda)	5
		Stanje pedale i radni hod	1
		Vakuumska pumpa ili kompresor i rezervoar	2
		Indikator ili pokazivač upozorenja o niskom pritisku	0
		Ručni kočni ventil	7
		Parkirna kočnica, komanda	24
		Kočni ventili (nožni ventili, ventili za rasterećenje, regulatori-razvodnici, rele-ventili)	9
		Spojničke glave za kočenje prikolice	0
		Rezervoar za vazduh pod pritiskom	1
		Servo jedinice kočnice, glavni kočni cilindar (hidraulični sistem)	9
		Kruti kočni vodovi	38
		Elastični kočni vodovi	41
		Kočne obloge (pločice disk kočnice)	89
		Kočni doboši, kočni diskovi	19
		Kočna elastična užad, poluge, poluge mehaničkog prijenosnog mehanizma	3
		Uređaji za aktiviranje kočnice (uključujući akumulaciono-opružne cilindre ili hidraulične kočne cilindre)	1
		Ventili za mjerenje opterećenja	0
		Regulator sile kočenja	11
		Sistem za dugotrajno kočenje (gdje je ugrađen ili ako se zahtjeva)	4
	ABS (gdje je ugrađen ili ako se zahtjeva)	0	
	Ukupno	264	
	Performanse i efikasnost	Performanse i efikasnost radne kočnice	1.996
		Performanse i efikasnost pomoćne kočnice	2.098
		Performanse i efikasnost parkirne kočnice	70
		Sistem za dugotrajno kočenje (uključujući motornu kočnicu)	13
		Ukupno	4.177
Upravljački sistem	Ostalo	0	
	Točak upravljača (volan)	9	
	Stup upravljača	6	
	Prijenosni mehanizam upravljača	21	
	Poluge i zglobovi upravljača	134	
	Servo-upravljač	3	
	Amortizer upravljača	1	
	Graničnik ugla zakretanja upravljača	1	
Ukupno	175		
Uređaji za osvjtljavanje i svjetlosnu signalizaciju	Ostalo	0	
	Kratko svjetlo	112	
	Dugo svjetlo	70	
	Prednje svjetlo za maglu	19	
	Pokretno svjetlo (reflektori za osvjtljavanje radova)	0	
	Svjetlo za vožnju unatrag	33	
	Prednja pozicijska svjetla	36	
	Stražnja pozicijska svjetla	80	
	Stražnje svjetlo za maglu	4	
	Parkirna svjeta	5	
	Gabaritna svjetla	3	
	Svjetla registarske tablice	41	
	Žuta rotacijska ili treptava svjetla	0	
Plava ili crvena rotacijska ili treptava svjetla	0		

nastavak tabele 16. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj	Broj neispravnosti	
Uređaji za osvjtljavanje i svjetlosnu signalizaciju	Katadiopteri	2
	Stop svjetla	212
	Pokazivači smjera	154
	Uređaj za istovremeno uključivanje svih pokazivača smjera	1
	Ukupno	772
Uređaji koji omogućuju normalnu vidljivost	Ostalo	0
	Vjetrobran i druge staklene površine	178
	Brisači i perači vjetrobrana	26
	Vozačka ogledala	69
	Ukupno	273
Samonosiva karoserija te šasija sa kabinom i nadogradnjom	Ostalo	0
	Samonosiva karoserija	36
	Šasija	5
	Kabina	20
	Nadgradnja	8
Ukupno	69	
Elementi ovjesa, osovine, točkovi	Ostalo	0
	Polužje ovjesa	138
	Zglobovi ovjesa	393
	Amortizeri	33
	Opruge	22
	Glavina točka	28
	Naplatci - felge	24
	Pneumatici	258
	Ukupno	896
Motor	Ostalo	0
	Oslonci motora	4
	Zauljenost motora	15
	Sistem za paljenje	0
	Razvodni mehanizam	2
	Sistem za napajanje gorivom	4
	Ukupno	25
Buka vozila	Ostalo	0
	Buka u mirovanju vozila sa upaljenim motorom	11
	Ukupno	11
Elektrouređaji i instalacije	Ostalo	0
	Elektropokretač	1
	Generator	0
	Akumulator	4
	Kontakt brava	4
	Električni vodovi	16
Ukupno	25	
Prijenosni mehanizam	Ostalo	0
	Kvačilo	4
	Mjenjač	3
	Vratila, diferencijal i poluvratila	2
	Lanac, lančanici, remen, remenice	0
	Ukupno	9
Kontrolni i signalni uređaji	Ostalo	0
	Brzinomjer s putomjerom	3
	Kontrolna plava lampa za dugo svjetlo	8
	Sirena	24
	Tahograf ili nadzorni uređaj (euro tahograf)	38
	Ograničivač brzine	1
	Svjetlosni ili zvučni signal pokazivača smjera	22
	Ostali signalni uređaji za kontrolu rada pojedinih mehanizama ugrađenih na vozilu	2

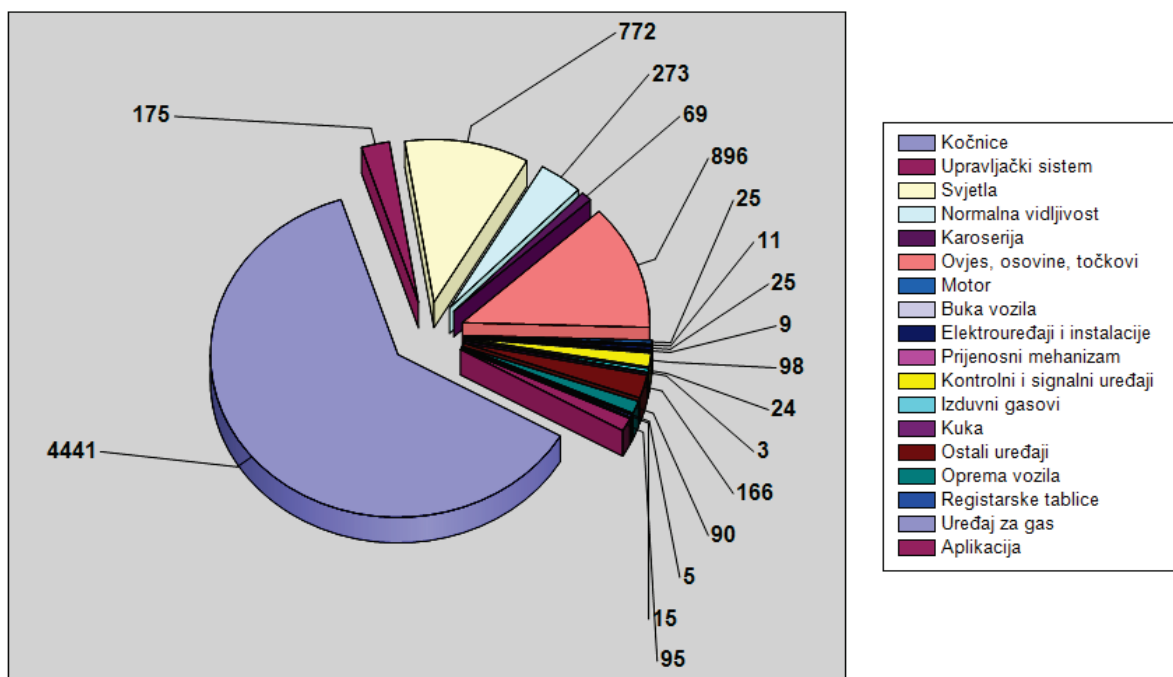
nastavak tabele 16. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj		Broj neispravnosti	
Kontrolni i signalni uređaji	Ukupno	98	
	Ostalo	0	
Ispitivanje izduvnih gasova motornih vozila	Izduvni sistem	19	
	Usisni sistem	0	
	Sistem za paljenje	0	
	Sistem za napajanje gorivom	0	
	Razvodni mehanizam	2	
	vozila BEZ KATALIZATORA - ispitivanje zapreminskog sadržaja ugljen monoksida (CO) u izduvnom gasu na brzini vrtnje praznog hoda	0	
	vozila SA KATALIZATOROM - ispitivanje zapreminskog sadržaja ugljen monoksida (CO) u izduvnom gasu pri povišenoj brzini vrtnje i pri brzini vrtnje praznog hoda. Izračunavanje faktora zraka lambda na povišenoj brzini vrtnje	1	
	DIZEL - ispitivanje srednjeg stepena zacrnjenja izduvnog gasa	2	
	Ukupno	24	
	Uređaj za spajanje vučnog i priključnog vozila	Ostalo	0
		Mehanička spojnica	1
Električni priključak spojnice		2	
Ukupno		3	
Ostali uređaji i dijelovi vozila	Ostalo	0	
	Unutrašnjost kabine, sjedala i prostora za putnike	7	
	Uređaj za ventilaciju kabine i vjetrobrana	0	
	Vrata vozila	19	
	Pokretni prozori i krovovi	5	
	Brave	32	
	Izlaz za slučaj opasnosti	0	
	Blatobrani	42	
	Branici	59	
	Sigurnosni pojasevi	2	
	Dodatne komande za vozilo kojim upravlja osoba sa tjelesnim nedostacima	0	
	Kontrola ispravnosti ograničivača brzine na motociklima opremljenim varijatorskim elementima transmisije	0	
	Ukupno	166	
Oprema vozila	Ostalo	0	
	Aparat za gašenje požara	3	
	Sigurnosni trougao	37	
	Kutija prve pomoći	34	
	Klinasti podmetači	1	
	Čekić za razbijanje stakla u slučaju nužde	1	
	Rezervne žarulje	11	
	Rezervni točak ili tuba zraka pod pritiskom ili adekvatno ljepilo	3	
	Sajla ili poluga za vuču	0	
	Ukupno	90	
Registarske tablice	Ostalo	0	
	Registarske tablice	4	
	Ostale oznake	1	
	Ukupno	5	
Uređaj za gas	Ostalo	0	
	Gasna instalacija na vozilu	12	
	Rezervoar gasa	0	
	Armatura rezervoara gasa	0	
	Isparavač gasa (za LPG)	0	
	Regulator pritiska	0	
Vodovi za gas niskog pritiska	3		

nastavak tabele 16. ...

Sistem/Podsistem/Uređaj		Broj neispravnosti
Uređaj za gas	Vodovi za sredstva za grijanje	0
	Električni uređaji i instalacije	0
	Tehničko uputstvo za uređaj za gas	0
	Naljepnica sa oznakom gasa	0
	Ukupno	15
Greške automatski evidentirane prilikom unosa podataka o mjerenjima	Koeficijent kočenja radne kočnice prenizak	0
	Koeficijent kočenja pomoćne kočnice prenizak	0
	Razlika sila kočenja na točkovima iste osovine previsoka	0
	Tačka isparavanja kočione tekućine preniska	95
	Ukupno	95
UKUPNO NEISPRAVNOSTI		7.192

Ukupan broj kvarova po sistemima kvarova

Grafikon 1. Prikaz evidentiranih neispravnosti prilikom pregleda vozila po sistemima u periodu 1.7. – 30.9.2015. godine

Najveći broj evidentiranih neispravnosti je u sistemu kočnice 4.441, slijede elementi ovjesa, osovine i točkovi sa 896 evidentiranih neispravnosti, te uređaji za osvetljavanje i svjetlosnu signalizaciju sa 772 evidentirane neispravnosti.

Tabela 17. Broj neispravnih vozila na prvom i ponovljenom pregledu po stanicama tehničkih pregleda u periodu 1.7. – 30.9. 2015. godine

Naziv STP-a	Mjesto STP-a	Broj neispravnih vozila na prvom pregledu	Broj neispravnih vozila na ponovljenom pregledu
UKUPNO	UKUPNO	3.638	16
2000-DARC	Livno	7	0
A & BONUS	Visoko	5	0
AC	Breza	13	1
AC KRŽELJ	Livno	8	0
AC QUATTRO	Novo Sarajevo	35	0
ADDA PROMET	Velika Kladuša	46	0
AGRAM	Bugojno	0	0
AGRAM	Novi Grad	2	0
AGRAM	Ilidža	18	0
AGRAM	Cazin	17	0
AGRAM	Čapljina	0	0
AGRAM	Čitluk	12	0
AGRAM	Grude	17	0
AGRAM	Jajce	4	0
AGRAM	Ljubuški	9	0
AGRAM	Mostar	2	0
AGRAM 3	Mostar	2	0
AGRAM	Odžak	18	0
AGRAM	Vitez	3	0
AGRAM	Prozor - Rama	1	0
AGRAM	Centar	0	0
AGRAM	Srebrenik	48	0
AGRAM	Stolac	0	0
AGRAM	Tomislavgrad	3	0
AGRAM	Tuzla	21	0
AGRAM	Vitez	0	0
AGRAM	Zenica	10	0
AGRAM	Žepče	12	0
AHMETSPAHIĆ PETROL	Vogošća	10	0
AKT TRAVNIK	Travnik	19	0
AMOX TREYD	Kalesija	3	0
APRO MEHANIZACIJA	Mostar	9	0
ASA SERVIS - Sutina	Mostar	23	1
ASA SERVIS	Jablanica	10	0
ASA SERVIS – Bišće Polje	Mostar	14	0
ASA SERVIS	Ilidža	4	0
AUTO CENTAR ŠKOLJIĆ	Tešanj	7	0
AUTO COMMERCE	G.Vakuf/Uskoplje	4	0
AUTO KUĆA ALIJAGIĆ	Bihać	20	0
AUTO KUĆA MATOŠEVIĆ	Vitez	5	0
AUTO LIJANOVIĆI	Mostar	4	0
AUTO MOTO KLUB "BUGOJNO"	Bugojno	4	0
AUTO STIL	Cazin	107	1

Naziv STP-a	Mjesto STP-a	Broj neispravnih vozila na prvom pregledu	Broj neispravnih vozila na ponovljenom pregledu
AUTOCENTAR BH	Bugojno	38	0
AUTOCENTAR BH	Novo Sarajevo	38	0
AUTOCENTAR BH	Tuzla	19	0
AUTOCENTAR BH	Goražde	123	1
AUTOCENTAR BH	Zenica	69	0
AUTOCENTAR BH	Živinice	10	0
AUTOCENTAR d.d.	Ključ	2	0
AUTOCENTAR d.o.o.	Ključ	9	0
AUTOCENTAR	Široki Brijeg	8	0
AUTODELTA	Centar	67	0
AUTO-INDILOVIĆ	Čapljina	6	0
AUTO-INDILOVIĆ	Posušje	10	0
AUTO-KONTAKT	Bužim	41	1
AUTOSERVIS	Donji Vakuf	4	0
AUTOSERVIS VILA	Kupres	10	0
BERLINA	Bihać	24	0
BIHAMK - TEHNIČKI PREGLEDI I SERVISI	Ilidža	6	0
BN-STEP	Zavidovići	25	0
BN-STEP PJ Sarajevo	Centar	0	0
BN-STEP PJ 2	Zavidovići	27	0
BOSNAEXPRES	Doboj Jug	1	0
BTS	Visoko	7	0
CENTROTRANS TRANZIT	Novi Grad	47	0
CENTROTRANS-EUROLINES	Novi Grad	5	0
CROATIA - REMONT	Čapljina	1	0
CROAUTO	Mostar	12	0
CROTEHNA	Ljubuški	5	0
CROTEHNA	Jajce	8	0
CROTEHNA	Novi Travnik	2	0
CROTEHNA	Vitez	6	0
CROTEHNA	Drvar	7	0
CROTEHNA	Tomislavgrad	3	0
ČAVKIĆ	Bihać	13	0
ČAVKIĆ	Cazin	18	0
ĆOSIĆPROMEX	Usora	0	0
DERBY	Orašje	2	0
DRR AUTO	Kiseljak	2	0
ELVIS	Velika Kladuša	52	0
ENERGY COMMERCE	Mostar	9	0
EUROSERVIS	Livno	4	0
GANJGO LINE	Doboj Jug	23	0
GMC INŽENJERING	Novo Sarajevo	103	0
GRAD LUX	Gradačac	17	0
GRAKOP	Kiseljak	0	0
GRAPS	Gradačac	2	0
HAJASINŽENJERING	Mostar	0	0

Naziv STP-a	Mjesto STP-a	Broj neispravnih vozila na prvom pregledu	Broj neispravnih vozila na ponovljenom pregledu
HAJASINŽENJERING	Tuzla	1	0
HIDROGRADNJA	Novi Grad	0	0
ILMA	Sanski Most	24	0
JAMBOSS	Lukavac	30	0
JP KOMUNALNO NEUM	Neum	6	0
KAMASS	Cazin	5	0
KAMION CENTAR	Bihać	3	0
KJKP GRAS – Depo Trolejbusa	Novi Grad	0	0
KJKP GRAS – Velika Drveta	Novi Grad	13	0
KOVAN MI	Olovo	5	0
K-PROJEKT	Žepče	4	0
KVIM COMPANY	Sanski Most	15	0
LAGER	Posušje	3	0
LAŠVA KOMERC	Travnik	3	0
MARKOVIĆ	Kiseljak	10	0
MEHANIZACIJA	Mostar	42	0
MGM-TP	Bugojno	4	0
NAM	Čitluk	9	0
NASKO	Lukavac	14	0
NEVISTIĆ-COMMERCE	Tomislavgrad	2	0
NEXT	Busovača	2	0
ORMAN	Busovača	5	0
OSING	Novi Grad	37	0
OSING	Čelić	14	0
OSING	Kladanj	24	0
OSING	Lukavac	52	0
OSING	Doboj Istok	3	0
OSING	Vareš	4	0
OSING	Kakanj	53	0
OSING	Zenica	27	0
OSING	Ilijaš	30	0
OSING	Vogošća	15	1
OXIS OIL	Gračanica	1	0
PARTS	Široki Brijeg	3	0
POLO	Kalesija	21	0
POLO	Tuzla	9	0
PSC-JELAH	Tešanj	14	0
PSC-JELAH	Tešanj	49	0
REMIS	Konjic	73	1
REMIS	Srebrenik	105	2
REMIS TP1	Konjic	41	0
REMIS - Ljusina	Bosanska Krupa	84	1
REMIS	Banovići	89	0
REMIS – Proleterska	Bosanska Krupa	73	0
REMIS	Gornji Vakuf	2	0
REMIS	Maglaj	25	0
REMIS	Tuzla	16	0

Naziv STP-a	Mjesto STP-a	Broj neispravnih vozila na prvom pregledu	Broj neispravnih vozila na ponovljenom pregledu
REMIS	Živinice	64	0
REMIS	Zenica	93	2
REMIS	Vitez	112	0
REMIS	Novi Grad	472	0
REMIS	Visoko	42	0
REUNION	Zenica	39	1
RISOVIĆ COMERCE	Bosanski Petrovac	11	0
SAMN	Tuzla	25	0
SELIMPEX	Srebrenik	18	0
SJAJ	Maglaj	9	1
SONI LUX	Tuzla	74	0
JAKOV MIKULIĆ Grude	Grude	3	0
MILIČEVIĆ d.o.o.	Kreševo	3	0
KAHRIB	Sapna	5	0
ŠILJAK	Ilidža	26	0
ŠPD/ŠGD SREDNJOBOSANSKE ŠUME	Fojnica	9	0
TEHNOSERVIS	Orašje	3	0
TESTING CENTAR - PODRUŽNICA BROJ 2	Široki Brijeg	1	0
TESTING CENTAR - PODRUŽNICA BROJ 3	Široki Brijeg	8	0
TG	Hadžići	0	0
TRANSPORT	Kakanj	36	2
TRANSPORT	Gračanica	1	0
TRZ HADŽIĆI	Hadžići	5	0
TURBO-PROM	Novi Travnik	5	0
UNIS AUTOMOBILI I DIJELOVI	Novo Sarajevo	4	0
VISOKA	Grude	4	0
VOĆE PROMET	Jablanica	6	0
VOĆE-TRANZIT	Gradačac	7	0
ZLATNA LAGUNA	Gračanica	0	0
ZOVKO M&M	Žepče	3	0
ŽIVINICEREMONT	Živinice	45	0

Nazivi stanica za tehnički pregled vozila, koje u ovom periodu nisu evidentirali niti jedno neispravno vozilo su posebno označeni (boldirani).

Rad osoblja na ovim stanicama za tehnički pregled vozila biti će dodatno kontrolisan s obzirom na poštivanje procedura prilikom vršenja tehničkog pregleda.

Stručni bilten – IPI će biti obavezno dostavljen nadležnim organima (federalna i kantonalne saobraćajne inspekcije i dr.), da bi isti imali uvida u rad stanica za tehnički pregled vozila.

Veći broj stanica tehničkih pregleda u svom radu u integralnim informacioni sistem je s obzirom na broj obavljenih pregleda evidentirao minimalan broj neispravnih vozila. Treba istaći da je osoblje na većem broju stanica za tehnički pregled vozila nakon niza upozorenja i nadzora u informacioni sistem u skladu sa propisima evidentiralo sve uočene neispravnosti.

3. REZULTATI PROVJERE ZNANJA STRUČNOG OSOBLJA UPOSLENOG NA STANICAMA TEHNIČKIH PREGLEDA U PERIODU 01.01.-30.09.2015. GODINI NA PROSTORU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE / RESULTS OF ASSESSMENT OF PROFESSIONAL STAFF EMPLOYED ON TECHNICAL INSPECTION STATIONS THE PERIOD 1 JANUARY TO 30 SEPTEMBER 2015 IN THE AREA OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA /

Autor: Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva/strojarstva

Sažetak

U ovom radu su prikazani rezultati provjere znanja, za period 01.01.-30.09.2015. godine, stručnog osoblja uposlenog na stanicama tehničkih pregleda na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine. Ovo je četvrta provjera stručnosti stručnog osoblja zaposlenog na stanicama tehničkih pregleda u FBiH u toku ove godine. U okviru ovih ispita bilo je 49 kandidata koji su prvi put polagali za licencu a ostalo su bili kandidati kojima je istekao rok važnosti licence od dvije godine. Rezultati provjere znanja stručnog osoblja obavljani su u Sarajevu i Zenici u četiri termina, a prisustvovalo je ukupno 90 kandidata. Većina kandidata je zadovoljila na ispitu. Tri kandidata nisu zadovoljila te imaju obavezu ponovno polagati ispit u narednim terminima. Nekoliko kandidata je licencni ispit položilo iz drugog pokušaja.

Ključne riječi: STP, kontrolori tehničke ispravnosti, voditelji stanice, licencni ispiti

Abstract

This paper presents the results of assessment, 1 January to 30 September 2015, of expert staff employed in the testing stations in the period in the Federation of Bosnia and Herzegovina. This was the fourth test expertise of professional staff employed at testing stations in the Federation during this year. Within these exams were 39 candidates who were first laid for a license and the rest were candidates with expired validity of license after two years. Results of assessment of professional staff were carried out in Sarajevo and Zenica in four sessions, and attended a total of 90 candidates. Most of the candidates have successfully passed the exam, and three candidates are not satisfied and have an obligation to re-take the exam in the following terms. Several candidates have passed the licensing exam on the second try.

Key words: STP, controller roadworthiness, head of technical inspection station, licensing exams

1. UVOD

Edukacija i provjera znanja stručnog osoblja uposlenog na stanicama tehničkih pregleda vozila je kontinuirana i održava se svake godine, počevši od 2007. godine, a definisana je u Pravilniku o programu i načinu stručnog usavršavanja, provjeri stručnosti i polaganju stručnih ispita za voditelje stanica tehničkog pregleda i kontrolore tehničke ispravnosti vozila i provjeri stručnosti zaposlenih koji rade na stručnim poslovima tehničkih pregleda vozila (Službene novine FBiH, br. 51/06).

U ovom Pravilniku su tačno navedene ispitne teme koje moraju odslušati kontrolori i voditelji, te način ispitivanja, kao i nivo znanja koji moraju pokazati na provjeri znanja. Ovaj, kao i ostali mnogobrojni pravilnici vezani za poslove koji se obavljaju na stanicama tehničkih pregleda, mogu se naći na našoj službenoj web stranici www.ipi.ba.

Potrebno je naglastiti da je na provjeri stručnosti zadovoljio onaj kandidat koji je tačnim odgovorima na pitanja u testu postigao najmanje 80% bodova, a na praktičnom dijelu ispita Komisija ocjenjuje da li kandidat pravilno koristi opremu i primjenjuje propise koji propisuju način vršenja kontrole tehničke ispravnosti vozila.

U ovom izvještaju su ukratko sumirani rezultati ispita za licencu i relicenciranje obavljani u periodu 01.01.-30.09.2015. godine. U okviru ovih ispita bilo je 39 kandidata koji su prvi put polagali za licencu a ostalo su bili kandidati kojima je istekao rok važnosti licence od dvije godine (njih 51).

Ovo je bila četvrta provjera stručnosti stručnog osoblja zaposlenog na stanicama tehničkih pregleda u FBiH u toku ove godine, a njome su obuhvaćeni svi kandidati kojima su licence istekle zaključno sa 30.09.2015. godine.

Obavezna provjera stručnosti za licencu obavljena je na sljedećim lokacijama i to:

- Sarajevo 13.03.2015. godine; jedan termin,
- Sarajevo 07.05.2015. godine; jedan termin,
- Zenica 15.06.2015. godine; jedan termin,
- Zenica 11.09.2015. godine; jedan termin.

U navedenim terminima ispitu provjere stručnosti pristupili su i kandidati koji su prvi put polagali za licencu, osim kandidata kojima je licenca istekla u tom periodu.

Obavezni ispiti za licenciranje/relicenciranje održani su pred komisijom imenovanom od strane Federalnog Ministra za promet i komunikacije iz Mostara, Denisa Lasića u sastavu:

1. dr.sc Fuad Klisura, dipl. ing. mašinstva – stručna institucija IPI, Zenica,
2. Ibrahim Mustafić, dipl. ing. mašinstva – stručna institucija IPI, Zenica,
3. Jasmin Šehović, dipl. ing. mašinstva – stručna institucija Mervik, Sarajevo,
4. Adnan Hasanović, dipl. ing. mašinstva – stručna institucija Mervik, Sarajevo,
5. Mario Šakić, dipl. ing. saobraćaja – stručna institucija Centar motor, Široki Brijeg,
6. Božidar Konjevod, dipl. ing. saobraćaja – stručna institucija Centar motor, Široki Brijeg.

Glavni koordinator projekta ispred Federalnog ministarstva prometa i komunikacija je pomoćnik ministra Željko Matoc, dipl. inž. saobraćaja.

Glavni koordinator projekta ispred Federalnog ministarstva prometa i komunikacija je pomoćnik ministra Željko Matoc, dipl. inž. saobraćaja.

Odlukom direktora stručne institucije IPI – Institut za privredni inženjering, Zenica kao demonstratori praktičnog ispita bili su: Nedžad Lisak, dipl.ing.saobraćaja, Semir Selimović dipl.ing.mašinstva i Muhamed Barut, dipl.ing.saobraćaja.

Odlukom direktora stručne institucije Mervik Sarajevo kao demonstratora praktičnog ispita bio je: Nedžad Lisak, dipl.ing.saobraćaja.

Odlukom direktora stručne institucije Centar motor d.o.o. Široki Brijeg kao demonstratora praktičnog ispita bio je: Nedžad Lisak, dipl.ing.saobraćaja.

2. REZULTATI PROVEDENE PROVJERE STRUČNOSTI U FEDERACIJI BIH U 2015. GODINI

2.1. REZULTATI PROVEDENE PROVJERE STRUČNOSTI – MART – MAJ 2015. GODINE

U ova dva termina 13.03.2015. i 07.05.2015. godine polagalo je 42 kandidata.

U Tabeli 1. data je prolaznost stručnog osoblja na provedenim ispitima održanim u ova dva termina.

Tabela 1. Prolaznost kontrolora i voditelja na ispitu provjere znanja – mart – maj 2015. godine

Mjesto	Izašli na ispit	KONTROLORI						Izašli na ispit	VODITELJI					
		Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava			Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava	
		DA	NE	DA	NE	DA	%		DA	NE	DA	NE	DA	%
Sarajevo, 13.03.	24	24	-	22	2	22	91,67	7	7	-	7	-	7	100
Sarajevo, 07.05.	12*	8	2	7	5	7	58,33	2	2	-	2	-	2	100
UKUPNO FBIH	36	32	2	29	7	29	80,50	9	9	-	9	-	9	100

* Dva kandidata su polagala samo praktični dio ispita

2.2. REZULTATI PROVEDENE PROVJERE STRUČNOSTI – JUNI – SEPTEMBAR 2015. GODINE

Kandidati koji nisu zadovoljili na ispitima provjere stručnosti održanim u Sarajevu 07.05.2015. godine ponovo su polagali ispit provjere znanja, u Zenici 15.06.2015. godine. Polagali su onaj dio ispita koji nisu zadovoljili na prethodnoj provjeri (teoretski i/ili praktični dio).

Rezultati su prikazani tabelarno po mjestima, bez navođenja imena kontrolora i voditelja.

Tabela 2. prikazuje rezultate prolaznosti kontrolora tehničke ispravnosti vozila i voditelja stanice tehničkog pregleda vozila u Federaciji BiH, koji su izašli na provjeru znanja u junu i septembru 2015. godine.

Tabela 2. Prolaznost kontrolora i voditelja na ispitu provjere znanja – juni – septembar 2015. godine

Mjesto	Izašli na ispit	KONTROLORI						Izašli na ispit	VODITELJI					
		Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava			Teorija zadovoljava		Praksa zadovoljava		Ukupno zadovoljava	
		DA	NE	DA	NE	DA	%		DA	NE	DA	NE	DA	%
Zenica, 15.06.	17*	12	2	15	2	14	82,35	7	5	2	5	-	5	71,43
Zenica, 11.09.	25**	23	2	24	-	23	92,00	5	5	-	5	-	5	100
UKUPNO FBiH	42	35	4	39	2	37	88,1	12	10	2	10	-	10	83,33

* Tri kandidata su polagala samo praktični dio ispita

** Jedan kandidat je polagao samo teoretski dio ispita

Rezultati provedenih ispita pokazuju veoma dobru prolaznost na održanim ispitima.

Do kraja 2015. godine potrebno je obaviti i ispit provjere znanja za relicenciranje za 23 kandidata (10 voditelja, 13 kontrolora). Tome treba dodati i sve one kandidate koji će po prvi put polagati ispit provjere znanja za licencu, a kojih bude svake godine.

Pitanja u kojima je bilo najviše pogrešnih odgovora na oba dijela ispita (teoretski i praktični dio) u toku 2015. godine:

- šta se mjeri pri EKO testu kod vozila sa benzinskim ili dizel motorom prema propisima u BiH, a ne koje su štetne komponente izduvnih gasova motora sa unutrašnjim sagorijevanjem (ispravno je kod benzinskih motora se mjeri CO, a kod dizel motora dim ili srednji koeficijent zacrnjenosti),
- motori sa unutrašnjim sagorijevanjem (koji ventili su otvoreni/zatvoreni u pojedinim taktovima),
- oprema na vozilu (table za označavanje sporih vozila, teretnih motornih i teretnih priključnih vozila)
- broj naljepnica kao dokaz baždarenosti analognog ili digitalnog tahografa (ispravno je 2 naljepnice).

Ovo može poslužiti kao dobar podsjetnik kompletnom stručnom osoblju uposlenom na stanicama tehničkih pregleda vozila da je potrebno konstantno ponavljati prethodno naučenu materiju.

3. ZAKLJUČAK

Provjera stručnosti provedena na prostoru Federacije BiH u periodu 01.01.-30.09.2015. godine, obavljena je prema zvanično objavljenoj i stručnom osoblju na stanicama tehničkih pregleda vozila, dostavljenoj stručnoj literaturi. Ova provjera znanja je pokazala dobre rezultate.

Oblast tehničkih pregleda je i dalje veoma dinamična oblast. Naime, u ovom period 4 stanice tehničkih pregleda je prešlo u vlasništvo drugih pravnih lica sa kompletnim stručnim osobljem na stanici.

Još jednom je potrebno naglasiti da su vođitelji stanica tehničkih pregleda vozila dužni provoditi internu edukaciju kontrolora tehničke ispravnosti vozila, shodno članu 15. Pravilnika o tehničkim pregledima vozila (Službeni glasnik BiH, br. 13/07, 72/07, 74/08, 3/09, 76/09 i 29/11). Razlog više su upravo dati pogrešni odgovori na ispitna pitanja, koja su navedena u poglavlju 2.

4. JESEN - PROMJENJIVI USLOVI VOŽNJE / AUTUMN - VARIABLE DRIVING CONDITIONS

Autor: Akif Smailhodžić, dipl. ing. saobraćaja/prometa
Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport ZDK - Zenica

Sažetak

Jesen je godišnje doba sa čestim promjenama atmosferskih prilika, a time i uslova odvijanja saobraćaja na cestama. Nažalost, pojedini vozači i drugi učesnici u saobraćaju nisu uvijek u stanju dobro uočavati saobraćajnu situaciju i pravovremeno svoju vožnju prilagoditi vremenskim i drugim prilikama na cesti. Veliki broj vozača, a posebno mlađih i neiskusnih, nisu svjesni opasnosti kojima su izloženi i kojima druge izlažu, neadekvatnim prilagođavanjem vožnje tim uslovima.

Ključne riječi: jesen, uslovi vožnje, prilagođavanje brzine kretanja

Abstract

Autumn is the season of frequent changes in atmospheric conditions, and thus the traffic conditions on the roads. Unfortunately, some drivers and other road users are not always able to perceive well the traffic situation and timely adapt their driving to weather and other conditions on the road. A large number of drivers, especially young and inexperienced, were not aware of the dangers they and other are exposed to, with inadequate adjustment of driving to these conditions.

Key words: autumn, driving conditions, adjusting the speed of movement

1. UVOD

Meteorološki faktori djeluju na vozilo i uslove saobraćaja mehanički (vjetar, snijeg, susnježica, kiša, poledica itd.), ograničavaju vozačevo opažanje uslova saobraćaja (sumaglica, magla, mrak) i djeluju indirektno preko psihofizičkih funkcija vozača, povećavajući vrijeme reagovanja ili ometajući njegovu pažnju.

Česte promjene temperature, padavine, magla, vjetar, prvi snjegovi pa i nerijetko poledice u pojedinim dijelovima dana i pojedinim mjestima, veće količine lišća na saobraćajnicama, jesenji poljoprivredni radovi pa i migracije životinja - sve su to posebnosti jeseni koje čine promjenjive uvjete za odvijanja saobraćaja tokom ovog godišnjeg doba. Ako se tome dodaju neiskusnost, neznanje, slaba pripremljenost i tehničko stanje vozila, loše stanje saobraćajnica - onda se mogu sagledati opasnosti i rizici vožnje u jesnjim uvjetima. Navedeno ne znači da uz prilagođavanje načina vožnje i oprez, ne treba uživati u prelijepim jesenjim koloritima i krajolicima koji se pružaju uz saobraćajnice.

Kako se upravljanje vozilom tokom jeseni odvija u različitim vremenskim i atmosferskim prilikama (oblačno vrijeme, magla, kiša, vjetar, snijeg i ostalo) mijenjaju se uvjeti vidljivosti i vožnje i bitno se povećava rizik nastanka saobraćajnih nezgoda. Pogoršana vidljivost nastaje zbog magle, padanja kiše, zamaglivanja stakala, špricanja vode po vjetrobranskom staklu pri mimoilaženju i pri vožnji iza drugog vozila na nedovoljnom razmaku. Zbog toga je veoma bitno da vjetrobransko staklo treba biti uvijek čisto jer je to temeljni uvjet za dobru vidljivost iz vozila.

2. KIŠA

Vožnja po kiši donosi niz opasnosti zbog smanjenja vidljivosti i stanja kolovoza. Kapi kiše ometaju i smanjuju vidljivost iz vozila, što otežava uočavanje iz vozila, a i uočavanje od drugih vozača, posebno noću kada dolazi do zasljepljivanja.

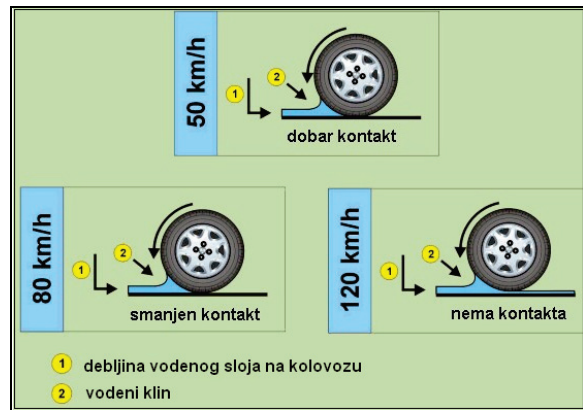
Posebnu opasnost za sigurnu vožnju predstavlja prva kiša, odnosno trenutak kada kiša počinje padati. U tom slučaju treba povećati pažnju, izbjegavati naglo i iznenadno kočenje i okretanje upravljača. Obavezno treba smanjiti brzinu vožnje i povećati razmak, ako se vozi iza drugog vozila - naročito u koloni, a posebno prije zavoja, jer postoji velika opasnost od zanošenja i slijetanja s

ceste. Na kolovozu ima prašine, sitnog pijeska, ulja i raznih nečistoća i ostataka guma, a u vrijeme jesenjih poljoprivrednih radova dosta ostataka blata od poljoprivredne mehanizacije koja iz polja dolaze na kolovoz. U tim uvjetima smanjeno je prijanjanje guma za kolovoz. Tada neiskustvo i nepažnja vozača, te neispravnost vozila, itekako dolazi do izražaja. Najgore je što niti jedan vozač, u niti jednom automobilu, ne može biti potpuno siguran, jer ne može uticati na ponašanje ostalih učesnika u saobraćaju.

Kod obilnih i dugotrajnih kiša na cestama se često zadržava voda. Pri vožnji u tim uvjetima pod točkom se stvara sloj vode, odnosno „vodeni klin“. Kada je sloj vode dublji, ili kada se po kolovozu pokrivenim vodom vozi velikom brzinom, guma se počinje penjati na sloj vode, „vodeni klin“ je izdiže, što uslovljava odvajanje gume od kolovoza. Gubi se dodir s kolovozom i tada točak „skija“ po vodi. Gume tada nisu više sposobne prenijeti na kolovoz vučnu silu, silu kočenja i bočne sile. Pri brznoj vožnji gube se primarne sposobnosti gume da koči ili vodi vozilo u željenom pravcu. U slučaju kočenja, prednji točkovi blokiraju i kližu te vozilo gubi upravljivost, odnosno u takvim uvjetima se vozilom ne može upravljati.

Nastalo stanje naziva se „akvaplaning“, što u slobodnom prijevodu znači skijanje na vodi.

Kod tog stanja upravljanje i kočenje nije moguće. U tom slučaju vrijedi pravilo: upravljač držati pravo i oduzeti gas. Ako puhne vjetar, nema pomoći.

Dakle, da bi se rizik od akvaplaninga i od neprijatnih iskustava koje on sa sobom nosi sveo na minimum, mora se stalno voditi računa o mjerama predostrožnosti.

3. MAGLA

Uvjerljivo najveća jesenska opasnost je magla. Magla drastično smanjuje preglednost ispred i oko vozila. Uočavanje vozila ispred, vozila koja dolaze u susret ili pješaka bitno je otežano i u pravilu se događa u zadnji trenutak. Teže se procjenjuje razmak između vozila u nizu i bočni razmak prilikom mimoilaženja s vozilima iz suprotnog smjera. Vožnja u takvim uvjetima zahtijeva dodatnu pažnju, jer se u takvim uvjetima mogu donositi pogrešne odluke, pogrešno procjenjivati i pogrešno reagovati.

Potrebno je znati da ne postoji vozač koji zna da dobro vozi po magli, jer tada svačije umijeće pada u vodu. Svako je po magli loš vozač, jer ne može dobro voziti ako ne vidi dobro. Vozač pogrešno misli, ako odlično poznaje cestu, da je siguran kada se spusti magla; nikada se ne može pretpostaviti gdje je nastala neka nova prepreka na cesti ili gdje je zaustavljen šleper ili traktor. Kada se u magli uoči zaustavljeno vozilo, obično bude kasno i tada ne pomaže ni munjevita reakcija, jer je manevarski prostor nedovoljno velik. Rješenja za apsolutno sigurnu vožnje po magli nema.

Bez obzira na to je li riječ tek o izoliranom maglovitom predjelu ili nepreglednoj maglovitoj masi uvijek treba smanjiti brzinu, prilagoditi razmak između vozila uvjetima vidljivosti i dužini preglednosti ispred vozila, voziti sredinom saobraćajne trake i pratiti središnju uzdužnu liniju i desnu ivicu kolovoza kako bi ostalo dovoljno prostora za izbjegavanje problema u slučaju iznenadne opasnosti. Treba izbjegavati naglo i iznenadno kočenje jer kolovoz može biti mokar, te je u tom slučaju prijanjanje guma slabije i put kočenja je duži i može doći do nalijetanja na vozilo ispred. Preticanje svesti na minimum. Po pravilu se po magli pretiče samo na cestama koje imaju više traka u jednom pravcu. Na običnim dvosmjernim cestama je to krajnje opasno. Niko pravovremeno ne može zapaziti automobil koji dolazi iz suprotnog pravca i tačno ocijeniti njegovu brzinu i razmak, niti to može vozač tog vozila.

Ako se mora naglo usporiti ili se zaustaviti, obavezno je uključivanje sva četiri žmigavca. Ako se treba zaustaviti, svakako se treba maknuti s vozne trake, a ako se mora ostati zaustavljen na voznoj traci, što prije treba postaviti sigurnosni trokut, na dovoljnoj udaljenosti. Posebnu pažnju treba usmjeriti na nepregledne dijelove ceste.

Kad se ulazi u maglu, uvijek treba očekivati mogući lančani sudar ispred sebe. Osim što je izuzetno bitno vidjeti ostale učesnike u saobraćaju, jednako je bitno da vas drugi vide. Stoga, obavezno treba upaliti prednje i stražnje maglenke, a u slučaju drastično smanjene vidljivosti, ni sva četiri pokazivača smjera neće biti naodmet.

Kad je magla, najbolji je i najsigurnije - ne voziti. Mnogi će reći kako je lako dijeliti takve savjete, a realnost je drugačija, jer često treba, na određeno vrijeme stići na određeno mjesto. No, kad se nesreća dogodi, posebno s teškim posljedicama, tada se vidi kako ništa nije vrijedno rizika takvog događaja. Bolje je da zakasni i na vrijeme ne stići, nego da uopšte ne stigne!

4. VJETAR

Pravi izazov za vozače predstavlja vožnja po jakom vjetru ili oluji posebno u kombinaciji sa padavinama - što što nije rijedak slučaj u jesenjem periodu.

Stabilnost vozila može biti naročito ugrožena od bočnog vjetra. Ona može biti ugrožena i od uzdužnog vjetra koji puše u pravcu kretanja vozila kada je kolovoz mokar ili zaleđen. Kako vjetar uglavnom puše na mahove, stabilnost vozila može biti poremećena i na suhom kolovozu, ako vjetar puše s bočne strane. Naročito su opasna istaknuta mjesta na cesti, kao što su mostovi, prolanci ili veći brisani prostori.

Djelovanje bočnog vjetra na vozilo zavisi od intenziteta vjetra, brzine vozila, oblika karoserije, konstrukcije vozila i vremena reagovanja vozača. Osjetljivost na bočni vjetar različita je kod raznih motornih vozila, a zavisi od oblika karoserije i položaja težišta vozila.

Ako puše jak bočni vjetar, treba odmah smanjiti brzinu vožnje i čvrsto držati upravljač. Prema potrebi, na prikladnom mjestu treba zaustaviti vozilo i pričekati da vjetar prestane puhati. Treba poštivati saobraćajne znakove koji upozoravaju na bočni vjetar, a posebno povećati oprez i

očekivati iznenadni udar bočnog vjetra nakon izlaska na otvoreno područje (vožnja usjecima, vijaduktima, područjem koje nije zaklonjeno).

Ako bočni vjetar iznenadi vozača pri velikoj brzini kretanja, on mora reagovati upravljačkim točkom kako bi korigovao pravac kretanja vozila. Zakretanje upravljačkim točkom ne smije biti naglo, jer bi nagla promjena smjera mogla izbaciti vozilo iz poprečne stabilnosti. Ako je kolovoz vlažan i klizav, radnja vozača, u korekciji s putanje skretanja, treba biti još nježnija.

Ukoliko vozilo pretiče ili je isto preticano, uvijek treba pravovremeno upravljačem spriječiti pomicanje od smjera vožnje. Vozila velikih bočnih površina zbog udara jakog bočnog vjetra mogu na cesti krivudati. Zato treba pri jakom vjetru držati u preticanju što je moguće veći bočni razmak.

Kada se susreće vozilo na dva točka (bicikl, moped, motocikl) treba računati na njegovu nestabilnost i mogućnost gubljenja ravnoteže. Kada se mimoilazi ili pretiče vozilo velikih bočnih površina (autobusi, teretni automobili s prikolicom) potrebno je osigurati veći bočni razmak i očekivati mogućnost njihova zanošenja. Nagli udar bočnog vjetra uz padavine može prouzrokovati i prevrtanje vozila.

Vozač koji poznaje cestu, poštuje saobraćajne znakove prije nego što uđe u područje izloženo bočnom vjetru, na vrijeme će smanjiti brzinu kretanja i tako izbjeći svako iznenađenje. Prema tome, vozač treba procijeniti koliko se njegovo vozilo može suprotstaviti bočnom vjetru, pa u odnosu na tu spoznaju prilagoditi brzinu kretanja.

Postoje ljudi koji ovako nepredvidive uslove za vožnju doživljavaju kao veliki stres, te se njima savjetuje da bolje odustanu od vožnje ili, ako moraju, da pređu na neko drugo prevozno sredstvo.

5. SNIJEG I POLEDICA

Uvjeti na cesti tokom jeseni mogu se promijeniti za nekoliko minuta i ceste postaju vrlo opasne. Vozači se susreću s iznenadnim promjenama uvjeta na cesti od mekog snijega, zaleđenih ili mokrih cesta do bljuzgavice. Mnogi vozači, posebno neiskusni, u takvim uslovima se ne snalaze najbolje, pogotovo ako se uzme u obzir obično nedovoljna pripremljenost vozila za vožnju u ovim uslovima. Zbog smrznute kiše, poledice, magle i snježnih vijavica česte su saobraćajne nezgode. Za utjehu - štete pri takvim nezgodama obično su male jer se i vozila sporije kreću.

U slučajevima vožnje po snijegu potrebno je obezbijediti dobru vidljivost iz vozila, voziti oprezno, smanjiti brzinu vožnje, povećati razmak između vozila, ne kočiti naglo, prilagoditi stepen prijenosa uvjetima vožnje, ne voziti po ivicama kolovoza ako nije očišćen, osim u nepreglednim zavojima, prevojima, na napreglednim mjestima i pri preticanju i mimoilaženju. Na vrijeme obezbijediti potrebnu zimsku opremu vozila. U vozilu treba imati dovoljno goriva, toplu odjeću i poneki napitak jer može doći do zastoja ili neke prepreke na cesti u ovakvim uvjetima.

Pri obilnim padavinama može se očekivati polomljeno drveće ili snježni nanosi na cesti, koji se mogu iznenada naći ispred vozila. U ovim uslovima opreza nikad dosta!

Ranojutarnji polasci obično znače da će staklene površine automobila, ako se vozilo ostavlja vani, biti prekrivene ledom. Prije no što se krene treba osigurati dobru vidljivost u svim smjerovima. Vožnja u automobilu zamagljenih ili zaleđenih stakala izuzetno je opasna.

Prvi znak vožnje po poledici predstavlja lagano okretanje upravljača i zanošenje. Ni u kom slučaju ne kočiti i izbjegavati naglo mijenjanje smjera vožnje. U slučaju do dođe do potrebe za okretanjem upravljača to činiti oprezno i postupno, a ako pri tome dođe do zanošenja, pritisnuti papučicu kvačila radi odvajanja motora od pogonskih točkova.

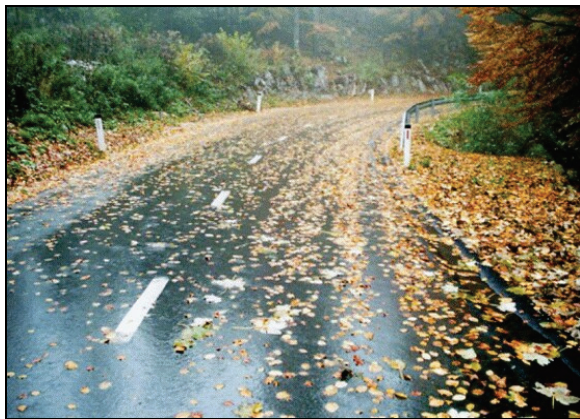
Posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na vožnju preko mosta ili vijadukta, gdje najčešće dolazi do opasnih situacija usljed skliskog kolovoza, odnosno, poledice. Takođe treba uzeti u obzir to da temperatura asfalta sa sunčane i strane u hladovini nije ista. Predio koji je savršeno čist na suncu može biti zaleđen na mjestima gdje sunca nema, stoga treba kontrolisati brzinu, nježno kočiti i oprezno rukovati vozilom bez naglih pokreta.

Pri vožnji noću klizav kolovoz će se prepoznati prema svjetlu koje se odbija od kolovoza, tj. javlja se blještavilo.

6. LIŠĆE I BLATO NA KOLOVOZU

Nakupine vlažnog lišća na kolovozu mogu biti opasne poput ulja ili poledice, a vozna svojstva pogoršava i suho lišće. Naglo skretanje i kočenje, posebno na mokrom lišću izazvat će klizanje i gubitak kontrole nad vozilom. Takođe, nakupljanje lišća može zamaskirati oštećenja na cesti koja mogu uzrokovati teška oštećenja na automobilu ako se na njih naleti punom brzinom. Zbog toga treba biti posebno oprezan na cestama koje se neredovno čiste, te u blizini pješačkih prelaza i oštih zavoja.

Nakupine lišća mogu biti neugodne i opasne. Već nekoliko navlaženih listova može osjetno produžiti zaustavni put i izazvati zanošenje. Zbog toga je u vožnji potrebno povećati razmak od vozila ispred, te izbjegavati velike brzine i nagle manevre. Posebno su opasne noći i vlažna jutra. U gradu su problemi manji, jer komunalna služba čisti ulice. Na prigradskim se ulicama i izvan naselja razgaženo lišće često dugo zadržava na kolovozu.

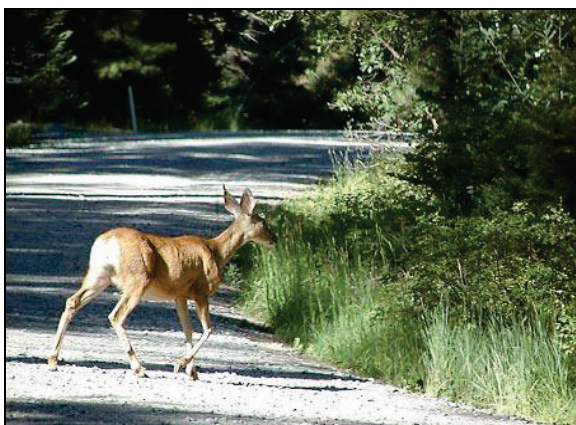
Jesen je period jako izraženih poljoprivrednih radova i prisustva većeg broja poljoprivredne mehanizacije na cestama koja odvoze prinose sa poljoprivrednih polja i drugih područja. Uzimajući u obzir nestabilnost vremenskih prilika u ovom periodu u dosta slučajeva poljoprivredna mehanizacija nanosi veće količine blata na kolovoze saobraćajnica koje može biti posebno opasno za sigurno kretanje vozila. Iako je zakonskim propisima obavezno čišćenje blata koje se nanosi na kolovoz, rijedak je slučaj da se to dešava u praksi.

U takvim situacijama potrebno je - smanjiti brzinu, manevre lagano izvoditi, držati odstojanje, a kočenje svesti na minimum i vršiti samo u opasnim situacijama.

7. DIVLJAČ NA CESTI

Jesen donosi hladnije dane i maglovita jutra. Kao i svake godine na pojedinim mjestima divljač oskudijevati sa hranom i biva primorana da je potraži u blizini naselja. Samim tim češće prelazi preko saobraćajnica. Zato je važno da vozači budu svjesni potencijalne opasnosti i da je nikako ne zanemare.

Naletanje na životinju, može prouzrokovati ozbiljnu nezgodu. Što je brzina udara veća - to su i posljedice. Nije bitno koja je životinja u pitanju već njihova masa i faktor iznenađenja, kada se mnogi vozači zbune. Oštećenje u tom slučaju nikako nije zanemarivo. Pogotovo što može biti uvećano izletanjem sa ceste ili naletanjem i drugih vozila.

Nije lako procijeniti u djeliću sekunde da li je bolje pokušati izbjeći prepreku i izložiti se riziku izlijetanja sa ceste, pa i prevrtanja, ili kočiti da bi se silina udara što više smanjila, odnosno da bi se sve završilo samo na oštećenju karoserije vozila. Zato je o tim opasnostima bolje razmišljati i prije nego se sjedne za volan. Ukoliko se ugleda divljač u blizini ceste obavezno smanjiti brzinu. Tada ima više vremena da se pravilno reaguje.

Uvijek treba biti na oprezu!

8. ZAKLJUČAK

Različita stanja kolovoza, smanjeni uvjeti vidljivosti, nepovoljni vremenski uvjeti uz opasna mjesta i opasne situacije na cestama u jesenjim uslovima vožnje pretpostavke su rizičnih situacija i opasnosti koje treba pravovremeno spoznati i tako izbjeći opasne situacije u saobraćaju. Vozač nije u mogućnosti da mijenja uslove na saobraćajnicama, ali može prilikom vožnje u promjenljivim okolnostima da vozi uz povećanu opreznost i brzinom koja treba biti prilagođena tim uslovima, što omogućava kraći put zaustavljanja i veću sigurnost. Prepoznavanje opasnog ponašanja nekog vozača ili opasne situacije omogućuje vozaču pravovremeno i sigurno reagovanje, sprečavanje i izbjegavanje opasnosti. U svakom slučaju u jesenjem periodu valja pripaziti i na sve „elementarne nepogode“ te voziti znatno sporije i opreznije.

9. LITERATURA:

- [1] Alispahić, S. et al.: Postani vozač - Prometni propisi i sigurnosna pravila, Hrvatski autoklub, Zagreb, 2014.
- [2] Fićović, Ž.: Ispit vožnje za desetku - saobraćajni propisi i tehnika vožnje, Živorad Fićović, Beograd, 2014.
- [3] Kišić, T. - Posavec, D.: Prometni propisi i sigurnosna pravila, Auto-stop Čakovec, Zagreb, 2014.
- [4] Smalhodžić, A.: Jesen i vožnja - Oprez, promjena uvjeta vožnje, Bihamkauto, Sarajevo, (2008), br. 20. str. 38-41.
- [5] Priručnik za licenciranje kadrova u procesu osposobljavanja kandidata za vozače, Agencija za bezbednost saobraćaja, Beograd, 2013.
- [6] <http://www.sigurno-voziti.net>
- [7] http://www.vozite.com/tehnika_voznje

5. EFEKTI PRIMENE METODE LIVENJA SA ISPARLJIVIM MODELIMA ZA DOBIJANJE ODLIVAKA ZA AUTO INDUSTRIJU / EFFECTS OF EPC METHOD FOR OBTAINING CASTINGS FOR THE AUTOMOTIVE INDUSTRY

Autori: Marko Pavlović dipl. ing, Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu
dr. sc. Muhamed Sarvan, dipl. ing. mašinstva/strojarstva
Internacionalni univerzitet Travnik
dr. sc. Zagorka Aćimović-Pavlović, Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu

Sažetak

U radu su prikazani rezultati dugogodišnjih istraživanja metode livenja sa isparljivim modelima za dobijanje odlivaka za auto industriju. Metoda je relativno nova, a koristi se za izradu složenih odlivaka i pruža niz prednosti u odnosu na livenje u peščane kalupe- povećano iskorišćenje metala, smanjenje i eliminaciju upotrebe jezgara za formiranje unutrašnjih površina odlivaka, smanjenje čišćenja i mašinske obrade odlivaka. Metodu razvijaju i primenjuju poznate svetske livnice u cilju zadovoljenja visokih zahteva kvaliteta odlivaka, sa jedne strane i smanjenja troškova proizvodnje, sa druge strane. Međutim, nedovoljno poznavanje i istraženost fenomena procesa, nedostatak informacija, obzirom da je većina na nivou poslovnih tajni kompanija, nedostatak odgovarajućih materijala za izradu modela i vatrostalnih premaza za modele, smanjuje mogućnost ostvaranja i šire primene ove tehnologije u praksi. U Srbiji i zemljama u okruženju metoda nije primenjena. Rad obuhvata fizičko-hemijsku analizu procesa livenja u funkciji tehnoloških parametara relevantnih za kvalitet odlivaka i može biti od koristi za planiranje mogućnosti izgradnje livnica ovog tipa.

Cljučne reči: livenje sa isparljivim modelima, auto industrija, kvalitet odlivaka

Abstract

The paper presents the results of years of research methods of the EPC method for obtaining castings for the automotive industry. The method is relatively new and is used to produce complex castings and provides a number of advantages over casting in sand molds - increased utilization of metals, reduce and eliminate the use of cores for forming the interior surfaces of castings, reducing cleaning and machining castings. The method developed and implemented world-renowned foundries in order to meet the high quality requirements of the castings, on the one hand and the reduction of production costs, on the other hand. However, insufficient knowledge and exploration of the phenomenon of the process, lack of information, considering that most of the level of trade secrets companies, the lack of appropriate materials for making models and refractory coatings for models, reducing the chance of winning and the wider application of this technology in practice. In Serbia and in neighboring countries the method is not applied. The work involves physical-chemical analysis of the casting process as a function of technological parameters relevant for the quality of castings and can be useful for planning the possibility of building this type foundries.

Key words: EPC method, auto industry, quality of the castings

1. UVOD

Za proces livenja sa isparljivim modelima koristi se više naziva, a najpoznatiji su –Full mold process ("pun kalup"), Evaporative Pattern Casting Process (livenje sa isparljivim modelima), Lost foam process ("potrošna pena") i d rugi. Ova metoda livenja pronađena je i patentirana 1958. godine u SAD od strane H.F. Shroyera. Osnovna karakteristika procesa je da modeli i ulivni sistemi, izrađeni od polimera, ostaju u kalupu sve do ulivanja tečnog metala. U kontaktu sa tečnim metalom, burno, u relativno kratkom vremenu, odvija se proces razlaganja i isparavanja polimernog modela, praćen kristalizacijom odlivaka. Za postizanje kvalitetne i rentabilne proizvodnje odlivaka neophodno je postići ravnotežu u sistemu: isparljiv polimerni model- tečan

metal-vatrostalni premaz- peščani kalup u fazi ulivanja metala, razlaganja i isparavanja polimernog modela, formiranja i očvršćavanja odlivaka. To zahteva sistematična istraživanja, kako složenih pojava i procesa koji se odvijaju u modelu, metalu i kalupu, tako i pojava i procesa u kontaknoj zoni metal –model, metal- vatrostalni premaz-pesak. [1-7]

Da bi se pravilno razumela optimizacija procesa livenja sa isparljivim modelima neophodno je znati da razni tipovi strukture odlivaka određuju njihova različita svojstva. Pored ove zavisnosti za dobijanje odlivaka unapred zadatih svojstava treba utvrditi i fundamentalnu zavisnost strukture od tehnologije, a to podrazumeva kontrolu kritičnih procesnih parametara i kontrolu upotrebnih svojstava odlivaka, čemu je u radu posvećena posebna pažnja.

2. KARAKTERISTIKE PROCESA

Za izvođenje procesa livenja sa isparljivim modelima koriste se kalupi sa nevezanim peskom. Modeli i ulivni sistemi rade se ručno ili mašinski od polimera (najčešće od ekspaniranog polistirena). Za razliku od livenja u peščane kalupe, modeli i ulivni sistemi se ne vade iz kalupa pre livenja. Razlaganje polimernog modela u kontaktu sa tečnim metalom je endoterman stupnjevit proces. Kinetika razlaganja modela je funkcija temperature tečnog metala sa kojim model dolazi u kontakt. U fazi ulivanja, dok tečan metal prolazi kroz polimerni model, 70-90% produkata razlaganja modela je tečnost. Tečni produkti razlaganja se tokom procesa potiskuju ka gornjoj površini kalupne šupljine, ispred fronta tečnog metala. U slučaju manje propustljivosti vatrostalnog premaza i peska za kalupovanje, ovi tečni produkti razlaganja modela ostaju u gornjim delovima odlivaka i uzrokuju pojavu površinskih, podpovršinskih ili zapreminskih grešaka na odlivcima. Dalje razlaganje tečne faze vrši se isparavanjem (stvaranjem sloja ključajuće faze) sa obrazovanjem čvrstog ostatka polimernog lanca, monomera, a takođe benzola, male količine toluola i etilbenzena. [8-11]

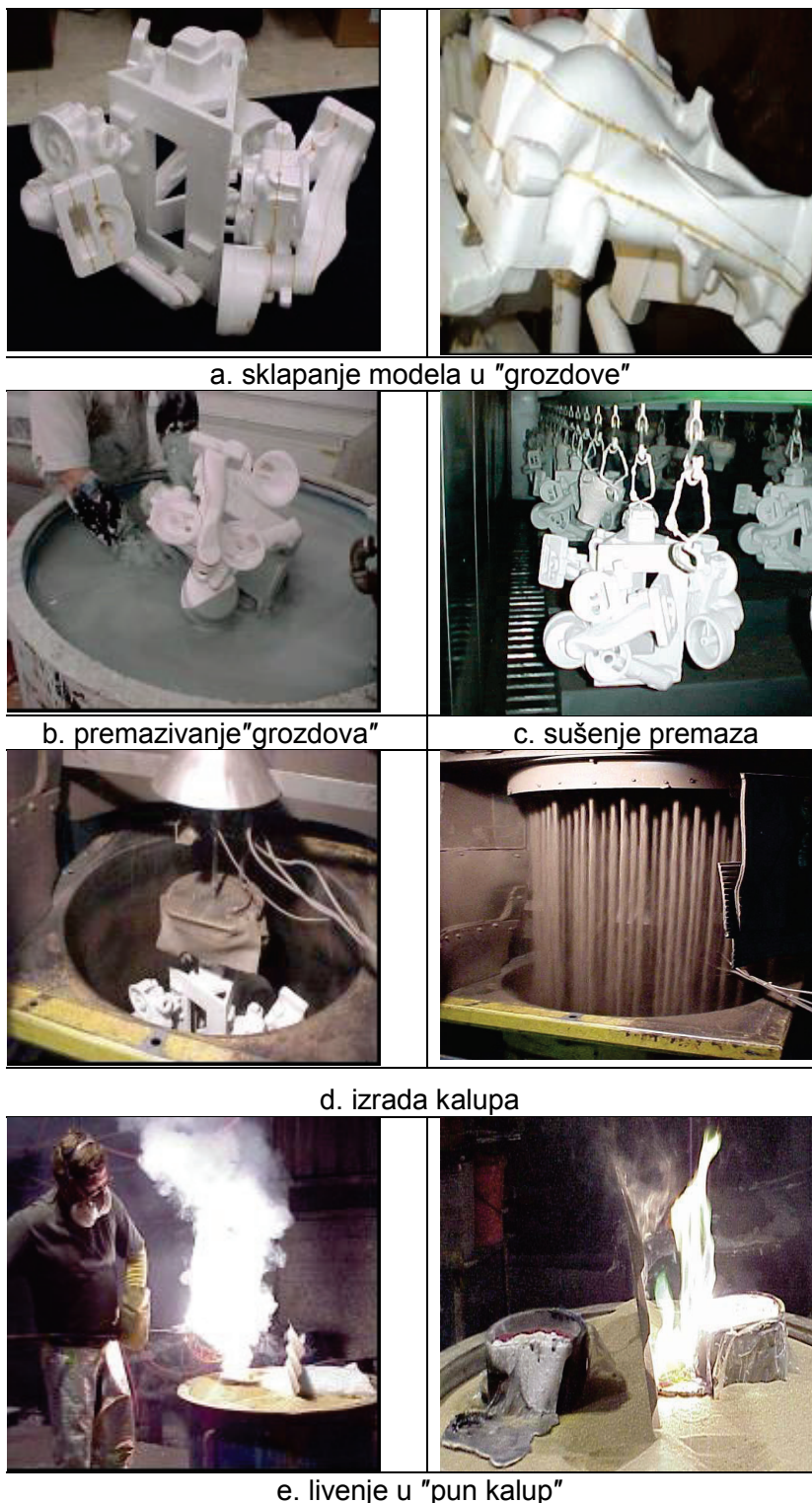
Uticajni faktori na proces razlaganja i isparavanja modela, pored temperature i gustine modela su i vrsta i debljina sloja vatrostalnog premaza kojim se oblaže isparljiv model, vrsta i veličina zrna peska za kalupovanje, odnosno propustljivost peska za kalupovanje, konstrukcija odlivaka i ulivnih sistema. Gustina modela i propustljivost vatrostalnog premaza i peščanog kalupa određuju brzinu isparavanja polimera. Brzina pristizanja tečnog metala u kalup i njegovog dodira sa modelom reguliše se pravilnim definisanjem ulivnog sistema. [12-16]

Osnovne faze procesa livenja sa isparljivim modelima prikazane su na Slici 1. a sastoje se iz:

- sklapanja modela i izrade "grozdova",
- nanošenja premaza na polimerne modele,
- sušenje slojeva vatrostalnog premaza,
- izrade kalupa sa nevezanim peskom i
- livenje u "pun kalup".

Za dobijanje odlivaka željenog kvaliteta kritični parametri procesa treba da se odrede za svaki konkretan polimerni model, kao i vrstu legure za livenje. U cilju povećanja produktivnosti proizvodnje u fazi sklapanja modela vrši se postavljanje većeg broja modela na centralni sprovodnik i izrada tkz. "grozda". To omogućava livenje većeg broja odlivaka u isto vreme, tj. livenje u većoj seriji, Slika 1.a. Sklopljeni "grozd" se zatim oblaže sa vatrostalnim premazom, pri čemu se potapa u tank sa suspenzijom premaza, Slika 1.b, a nakon toga vrši se sušenje nanetih slojeva premaza, Slika 1.c.

Važan faktor uspeha procesa livenja je vrsta i debljina slojeva primenjenog vatrostalnog premaza za isparljive modele. Kao što je već napomenuto, u dostupnoj literaturi nema egzaktnih podataka o sastavima premaza. Navode se podaci o vrsti punila i rastvarača, dok se podaci o primenjenim aditivima ne navode. Kao orijentacija u radu su navedene neke od receptura za premaze koje su dobijene istraživanjima u ovoj oblasti. [2]

Slika 1. Faze procesa livenja sa isparljivim modelima

Izrada kalupa za proces livenja sa isparljivim modelima vrši se sa nevezanim peskom, što predstavlja prednost procesa obzirom da se ne koriste veziva kao kod kaluparskih mešavina kod livenja u pešćane kalupe, tako da nije potrebna ni regeneracija peska za sledeću primenu (pesak se samo hladi nakon livenja i može se vratiti u sledeći proces kalupovanja). Pri kalupovanju, obloženi i osušeni "grozdovi" postavljaju se u kalupnice i zasipaju sa nevezanim peskom, Slika 1.d. Nakon izrade kalupa vrši se ulivanje tečnog metala, Slika 1.e.

3. KRITIČNI PARAMETRI PROCESA I NJIHOV UTICAJ NA KVALITET ODLIVAKA

Istraživanja su pokazala da na kvalitet odlivaka dobijenih livenjem sa polimernim modelima utiču sledeći parametri:

- gustina polimernog modela,
- temperatura livenja,
- termofizičke karakteristike vatrostralnih premaza za modele, pre svega vrsta premaza i debljina nanetih slojeva premaza na model,
- vrsta i finoća peska za izradu kalupa (propustljivost kalupa),
- konstrukcija i proračun ulivnog sistema.

Za dobijanje kvalitetnih odlivaka neophodno je da gustina modela bude ujednačena. Veće gustine daju čvršći model otporan na lomljenje i savijanje pri rukovanju i kalupovanju, ali i proizvode više gasovitih i tečnih produkata razlaganja polimera u kontaktu sa tečnim metalom, a koje treba eliminisati iz kalupa, da se ne bi stvorile površinske i zapreminske greške u odlivcima. Potreban kvalitet modela postiže se izborom optimalne gustine polimera i optimalnog sadržaja sredstva za obrazovanje pene, (sadržaj pentana), kao i primenom mašinske izrade modela. Istraživanja su pokazala da se povoljni uslovi livenja ovom metodom postižu primenom polistirenskog modela sa manjom gustinom, 16-20 kg/m³, jer se brže razlaže i isparava. Polistiren je ćelijaste strukture, a sastoji se od 92% C, 6-8% H₂, manje količine kiseonika i azota koji u model dolaze iz vazduha posle kalupovanja. Mehanička svojstva ekspaniranog polistirena opadaju sa opadanjem gustine, tj. kada su ćelije veće. Modeli sa većom gustinom imaju bolja mehanička svojstva i veću otpornost na deformacije kojima su izloženi u fazi izrade kalupa, pri zasipanju modela peskom i kalupovanju nabijanjem ili vibracijama. [17]

Prema literaturnim podacima za izradu modela i ulivnih sistema, pored ekspaniranog polistirena, koji je korišćen u istraživanjima, koriste se polimeri tipa (poli)metil-metakrilat (PMMA), (poli)akrilcarbonat (PAC), poresta, CO polimer i dr. Ove vrste polimera korišćene su za izradu modela kod livenja legura železo-ugljenik sa ciljem da se eliminiše pojava svetlog ugljenika na odlivcima, a takođe, da bi se izbeglo stvaranje velike količine gasovitih produkata razlaganja i isparavanja modela pri ulivanju metala. [12]

Temperatura livenja utiče na brzinu razlaganja modela. Više temperature livenja povećavaju brzinu razlaganja i brzinu formiranja tečnih i gasovitih produkata razlaganja, kao i rast pritiska u metalu. To zahteva deblje slojeve premaza na modelu kako bi se sprečilo prodiranje metala u kalup i formiranje grube površine odlivaka.

Vatrostalni premaz za polimerne modele ima višestruk značaj – obezbeđuje čvrstoću i krutost modela, reguliše oslobađanje gasovitih i tečnih produkata pri razlaganju i isparavanju modela, obezbeđuje kvalitetnu površinu odlivaka. Debljina vatrostalnog premaza na modelu zavisi od uslova livenja - temperature livenja, vrste metala koji se lije, vrste i finoće peska za izradu kalupa.

Osnovne komponente u sastavu premaza su:

- vatrostalni punilac,
- vezivno sredstvo,
- sredstvo za održavanje suspenzije,
- tečni nosilac ili rastvarač.

U Tabeli 1. prikazane su recepture za nekoliko vrsta vatrostalnih premaza koji mogu da se koriste pri proizvodnji odlivaka od aluminijumskih legura za potrebe auto industrije. Recepture važe za premaze na bazi talka, korunda, kordijerita, mulita, hromita, liskuna i cirkona. U Tabeli 2. prikazani su parametri procesa pripreme suspenzije premaza i reologija primene.

Tabela 1. Sastavi vatrostalnih premaza za isparljive modele [2]

Sastav vatrostalnog premaza na alkoholnoj osnovi	
-vatrostalni punilac, granulacije 35-40 μ m,	93-95 %
-vezivno sredstvo: kolofonijum (C ₂₀ H ₃₀ O ₂),	2-2.5 %
-aditiv: Bentone 25,	0.8-1 %
-rastvarač: alkohol	
Sastav vatrostalnog premaza na vodenoj osnovi	
-vatrostalni punilac, granulacije 30-35 μ m,	95-96 %
-vezivno sredstvo: bentonit 1.7%; bindal H,	1,5%,
-sredstvo za održanje suspenzije: Na ₃ P ₃ O ₃	1-3%, karboksimetilceluloza (CMC), 1,5%
-rastvarač: voda	

Tabela 2. Parametri procesa pripreme suspenzija premaza, reologija primene [2]

Parametar	Opis parametra
Gustine suspenzije premaza	2 g/cm ³
Temperatura suspenzije	25° C
Način odstranjivanja viška suspenzije sa modela nakon vađenja iz tanka za oblaganje	Modeli se cede, u vertikalnom položaju, 5-10 s, a zatim se postavljaju 5 s pod uglom od 45° da bi se slojevi suspenzije na površini modela ravnomerno izjednačili
Lagano mešanje suspenzije u tanku tokom nanošenja premaza na model	-brzinom 1 o/min
Reologija primene premaza	-uranjanje "grozda" u tank sa suspenzijom; -prelivanje; prskanje -premazivanje četkom
Sušenje slojeva premaza	-prvi sloj 1,5 h; završni sloj 24 h
Debljina osušenih slojeva (mm)	- 0,5-1,5.

Korišćenje varostalnih premaza sa različitim vrstama punila (na bazi talka, kordijerita, cirkona, mulita, liskuna, hromita i slično) u livarstvu odlučujuće zavisi od reoloških svojstava premaza, odnosno od sedimentacione stabilnosti suspenzije. Neophodno je vršiti istraživanja optimalnih sastava premaza i postupaka njihove izrade u cilju postizanja zahtevanih svojstava premaza. Primena premaza u praksi pokazuje pozitivne efekte na postizanje kvalitetnih odlivaka, zadovoljavajuće strukture i svojstva, sjajne i glatke površine odlivaka, bez površinskih i zapreminskih grešaka. [2]

Izbor peska za kalupovanje je veoma bitan kako bi se obezbedila dovoljna propustljivost kalupa. Izbor finoće peska vrši se u skladu sa kvalitetom vatrostalnog premaza za modele i debljinom osušenih slojeva premaza na modelu. Najčešće se za kalupovanje koristi suv kvarcni pesak. Veličina zrna peska AFS 30-45 obezbeđuje dobru propustljivost i omogućava iščezavanje gasovitih produkata razlaganja modela. Niži nivo propustljivosti kalupa, dobijen primenom peska finijeg zrna, usporava iščezavanje gasova i smanjuje mogućnost proizvodnje kvalitetnih odlivaka.

Za formiranje i očvršćavanje kvalitetnih odlivaka mora se obezbediti ravnoteža u sistemu, tj. metalostatički pritisak tokom faze ulivanja treba održavati na dovoljnom nivou da bi se poništio povratni pritisak gasova stvorenih tokom faze ulivanja, a takođe, da se održi i pozitivni spoljnji

pritisak (ili potisak) na zid kalupa i tako spreči preuranjeno razaranje kalupa. Visina metalostatičkog pritiska je jedina pogonska sila toka metala dovoljna da prevaziđe unutrašnji pritisak gasovitih produkata koji se stvaraju degradacijom modela, a koji se sakupljaju ispred fronta tečnog metala. Za smanjenje nastajanja poroznosti i gasnih šupljina u odlivcima neophodno je da se pravilnim definisanjem i proračunom ulivnog sistema isključi obrazovanje zona zastoja razlaganja modela. Zapravo, potrebno je da se stvore uslovi uspostavljanja kontinuiranog fronta tečnog metala, usmereno punjenje kalupa i izvod iz njega produkata razlaganja modela. Pravilnim definisanjem ulivnog sistema može da se reguliše brzina kojom tečan metal pristiže u kalup i dolazi u dodir sa modelom.

4. KVALITET ODLIVAKA I POJAVA KARAKTERISTIČNIH DISKONTINUALNOSTI NA ODLIVCIMA

Za postizanje pozitivnih efekata primene metode livenja sa isparljivim modelima u praksi livnica neophodno je da se navedeni parametri procesa, koji su relevantni za kvalitet odlivka, odrede za svaki konkretan polimerni model, kao i vrstu legure za livenje, a što zahteva dugotrajna istraživanja

Diskontinualnosti na odlivcima (greške na odlivcima) po uzrocima nastajanja se mogu podeliti na: konstrukcione, metalurške i greške nastale usled narušavanja tehnološkog procesa. Osnovni tipovi diskontinualnosti na odlivcima su: površinske greške i zapreminske greške.

Površinske greške, zrnovitost površine, najčešće je uzrokovana polimernim modelom. Naborana površina odlivaka uzrokovana je modelom veće gustine i nepropustljivošću debljih slojeva premaza i peska za kalupovanje sitnijeg zrna. Valovita površina, hrapava, sa sinterovanim peskom nastala je usled probijanja metala u pesak kod neadekvatnog ulivnog sistema, što predstavlja grešku uzrokovanu konstrukcijom, a kod nepremazanih površina modela- grešku izazvanu nepoštovanjem propisane tehnologije.

Najčešće zapreminske greške su tipa poroznosti po čitavom preseku odlivka, a javljaju se kod modela većih gustina i smanjene propustljivosti premaza i peska za kalupovanje. To predstavlja greške zbog prirode procesa koje značajno mogu da se eliminišu izborom materijala za modele, optimalnim sastavom vatrostalnih premaza za modele i odgovarajućom propustljivosti peska za kalupovanje. Zapreminske greške tipa –uključci, troske, uzrokovani su nepažljivim radom (to je greška usled ljudskog faktora).

Na diskontinualnost na odlivcima dobijenim livenjem sa isparljivim modelima utiču i linije spajanja na modelima, a naročito ako su u pitanju modeli sastavljeni iz većeg broja segmenata. Mesta spajanja su u izvesnom smislu brana kretanju tečnog metala, pa se pažljivo moraju izvesti, a što će doprineti i smanjenju naknadne obrade odlivaka i smanjenju troškova proizvodnje.

Prema literaturnim podacima i rezultatima istraživanja, delom prikazanih u ovom radu, može se zaključiti da je moguće, kada se radi o serijskoj proizvodnji i odlivcima komplikovane konstrukcije, ostvariti željeni - zadati kvalitet uz znatno niže cene koštanja odlivaka dobijenih livenjem sa isparljivim polimernim modelima u odnosu na odlivke dobijene livenjem u pesku ili kokilama. Prema literaturi, neke livnice ostvaruju sniženje troškova proizvodnje od 40 do 60%. Optimizacijom procesa livenja takođe mogu se postići željene strukturne i mehaničke karakteristike i izbeći pojava diskontinualnosti na odlivcima tipa povećane poroznosti, koje su karakteristične za ovaj proces. [1,12]

5. ZAKLJUČAK

Livenje sa isparljivim modelima je savremena metoda livenja koja pruža niz prednosti vezanih za kvalitet odlivaka i ekonomičnost proizvodnje. Omogućava, u odnosu na livenje u peščane kalupe i kokile, povećano iskorišćenje metala, dimenzionalnu tačnost i visok kvalitet odlivaka, smanjenje ili eliminaciju upotrebe jezgara za formiranje unutrašnjih površina odlivaka, smanjenje ili eliminaciju čišćenja i mašinske obrade odlivaka, primenu nevezanog peska za kalupovanje. Zadnjih decenija, u vodećim svetskim livnicama, proces se intenzivno istražuje, razvija i primenjuje za proizvodnju složenih odlivaka za avio i automobilsku industriju. Istraživanja su pokazala da na kvalitet odlivaka značajno utiču kritični procesni parametri (gustina polimernog modela, temperatura livenja,

propustljivost vatrostalnog premaza i peska, konstrukcija modela i ulivnih sistema) a to zahteva njihovu kontrolu i optimizaciju u cilju postizanja željenih upotrebnih svojstava odlivaka. Proučavanje diskontinualnosti na odlivcima (grešaka na odlivcima) zahteva sistematičan multidisciplinarn pristup sa ciljem da se one preventivnim merama izbegnu i tako minimiziraju troškovi proizvodnje.

6. LITERATURA

- [1] R. Monroe: Expandable Pattern Casting, AFS, USA (1994).
- [2] Z. Aćimović-Pavlović, A. Prstić, Lj. Andrić, V. Milošević, S. Milićević: Monograph: Ceramic Coatings - Applications in Engineering, Feng Shi (Ed.), Chapter 9: Ceramic Coating for Cast House Application, pp.261-286, ISBN: 978-953-51-0083-6, In Tech, (2012).
- [3] Mould and core coatings: First report of workin group P8, British Foundryman, part 2, vol.69, pp.25-37, (1976).
- [4] A.A.Svarika: Pokritia litejnih form, Moskva, Mašinstroenije, (1977).
- [5] M.N.Tomović: Casting of non-ferrous aloys, Faculty of Technology and Metallurgy University of Belgrade, Chapter VII and VIII, (1990).
- [6] A.J. Brome: Mould and core coatings and their application, British Foundrymen, 80 (4) (1988) 342-350.
- [7] R.W. Davies: The replacement of solvent based coatings in modern foundries, Foundrymen, 89 (9) (1996) 287-290.
- [8] Nam Don Cho: Effect of coating materials on fluidity and temperature loss of molten metals in full mould, 56th World Foundry Congress, Dusseldorf, Germany, GIFA, No 7.1.7.10, (1989).
- [9] H.Tsai, T.S.Chem: Modelling of Evaporative Pattern process, Part I, Metal Flow and Heat Transfer During the Fillings Stage, 92nd Casting Congress, Hartford, Connecticut, USA, Proceedings, p. 300, (1988).
- [10] R. Ballman: Assembly and coating of polystyrene foam patterns for the Evaporate Pattern Casting Process, 92nd Casting Congress, Hartford, Connecticut, USA, Proceedings, p. 250. (1988).
- [11] S. Shivukumar, L. Wang, B. Steenhof: Phisico-Chemical aspect of the Full mould casting of aluminium alloys, part I: The Degradation of Polystyrene, Trans. AFS 95 (1987) 791-800.
- [12] M. Burdit: EPC's Promise Belies Complex Process, Modern Casting, (8) (1988) 20-24
- [13] A.Clegg: The Full-Mould Process-A Review, Part II: Production of Castings, Foundry Trade Journal, 3 (8) (1978) 383-398.
- [14] Z.Aćimović, M.Tomović, M.Đuričić, S.Tomović: Litejnoje proizvodstvo, No 12, ISSN 0024-449x , p.19, (1994).
- [15] Z.Aćimović-Pavlović, A.Prstić, Lj.Andrić: The characterization of talc-based coating for application for Al-Si alloy casting, CI&CEQ 13 (1) 48-40 (2007) YU ISSN 1451-9372
- [16] Z.Aćimović-Pavlović, Lj. Andrić, V. Milošević, S. Milićević: Refractory coating based on cordierite for application in new evaporate pattern casting process, Ceramic International, 37 (2011) 99-104.
- [17] Z.Aćimović-Pavlović, M.Đuričić, S.Drmanić, R.Đuričić: The influence of the parameters of Lost foam process on the quality of the aluminium alloys castings, Chem. Ind. 64 (2) 121-127 (2010)
- [18] Z. Aćimović, Lj. Pavlović, Lj. Trumbulović, Lj. Andrić, M.Stamatović: Synthesis and Characterization of the Cordierite Ceramics from Non-Standard Raw Materials for Application in Foundry, ELSEVIER, Mater.Lett. 57 (2003) 2651-2656.

